

Güncel Eğitim Bilimleri Araştırmaları VI

Editörler

Ahmet DOĞANAY

Oğuz KUTLU

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da Bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8299-87-8

Kitap Adı

Güncel Eğitim Bilimleri Araştırmaları VI

Editörler

Ahmet DOĞANAY

ORCID iD: 0000-0002-8482-225X

Oğuz KUTLU

ORCID iD: 0000-0003-0840-9903

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

EDU000000

DOI

10.37609/akya.2116

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖN SÖZ

Akademisyen Yayınevi yöneticileri, yaklaşık 30 yıllık yayın tecrübesini, kendi tüzel kişiliklerine aktararak uzun zamandan beri, ticarî faaliyetlerini sürdürmektedir. Anılan süre içinde, başta sağlık ve sosyal bilimler, kültürel ve sanatsal konular dahil 2000’i aşkın yayımlamanın gururu içindedir. Uluslararası yayınevi olmanın alt yapısını tamamlayan Akademisyen, Türkçe ve yabancı dillerde yayın yapmanın yanında, küresel bir marka yaratmanın peşindedir.

Bilimsel ve düşünsel çalışmaların kalıcı belgeleri sayılan kitaplar, bilgi kayıt ortamı olarak yüzlerce yılın tanıklarındır. Matbaanın icadıyla varoluşunu sağlam temellere oturtan kitabın geleceği, her ne kadar yeni buluşların yörüngesine taşınmış olsa da, daha uzun süre hayatımızda yer edineceği muhakkaktır.

Akademisyen Yayınevi, kendi adını taşıyan **“Bilimsel Araştırmalar Kitabı”** serisiyle Türkçe ve İngilizce olarak, uluslararası nitelik ve nicelikte, kitap yayımlama sürecini başlatmış bulunmaktadır. Her yıl Mart ve Eylül aylarında gerçekleşecek olan yayımlama süreci, tematik alt başlıklarla devam edecektir. Bu süreci destekleyen tüm hocalarımıza ve arka planda yer alan herkese teşekkür borçluyuz.

Akademisyen Yayınevi A.Ş.

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Öğretmen Adaylarının Çok Katmanlı Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi	1
	<i>Gül Şebnem ALTUNER ÇOBAN</i>	
Bölüm 2	Türk Öğretmenlerin Mesleki Öğrenme Eğilimleri: Karşılaştırmalı Bir Çalışma	11
	<i>Mehmet YANIK</i>	
Bölüm 3	Sosyal Medya Ortamlarının Aile Eğitimi ve Katılımında Kullanılabilirliği	27
	<i>Ezgi Pelin YILDIZ</i>	
Bölüm 4	Sosyal Bilgiler Dersi ve Uzaktan Eğitim: Öğrenci Görüşleri.....	47
	<i>Hüseyin EROL</i>	
Bölüm 5	Hollanda Eğitim Sistemi ve Eğitimde Özelleştirme Uygulamaları: Türk Eğitim Sistemi ile Karşılaştırmalı Bir İnceleme	73
	<i>Semih ÇAYAK</i>	
Bölüm 6	Öğretmen Adaylarının Yirmi Birinci Yüzyıl Becerileri ile Demokratik Tutumları	93
	<i>Emine Merve USLU</i>	
Bölüm 7	Öğrenen Okullar ve Okulların Karakter Eğitimlerinin İncelenmesi.....	113
	<i>Emine Merve USLU</i>	
Bölüm 8	Laboratuvar Uygulamalarının Lise Öğrencilerinin Meslek Seçimine İlişkin Görüşleri Üzerine Etkisi	131
	<i>Hilal KARABULUT</i> <i>Ahmet KARABULUT</i>	
Bölüm 9	Okul Öncesi Dönemde Montessori Eğitim Programının Etkililiği Üzerine Bir Meta-Analiz Çalışması: Türkiye Örneği	145
	<i>Ayşe GÜZELTAŞ</i> <i>Bengü TÜRKOĞLU</i>	
Bölüm 10	Ortaokul Öğretmenlerine Göre Tübitak 4006 Bilim Fuarlarının Etkililiği	171
	<i>Habip GÖKSU</i> <i>Ahmet KANMAZ</i>	
Bölüm 11	Yetişkin Eğitimi Nedir?: Dünyada ve Türkiye’de Yetişkin Eğitimi Kavramı ve Kapsamı	189
	<i>Fatma TEZCAN</i>	

YAZARLAR

Doç. Dr. Hüseyin EROL

Adıyaman Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi AD
ORCID iD: 0000-0002-4707-5152

Doç. Dr. Bengü TÜRKOĞLU

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet
Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi
Eğitimi AD
ORCID iD: 0000-0001- 6347-691X

Doç. Dr. Mehmet YANIK

Balıkesir Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Spor Yöneticiliği AD
ORCID iD: 0000-0003-3235-3874

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet KANMAZ

Pamukkale Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Hayat Boyu Öğrenme ve
Yetişkin Eğitimi AD
ORCID iD: 0000-0001-8468-2042

Dr. Öğr. Üyesi Ezgi Pelin YILDIZ

Kafkas Üniversitesi, Kazım Karabekir
Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu,
Bilgisayar Destekli Tasarım ve
Animasyon PR
ORCID iD: 0000-0002-9987-9857

Arş. Gör. Gül Şebnem ALTUNER ÇOBAN

Yozgat Bozok Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Sınıf Eğitimi AD
ORCID iD: 0000-0002-4508-571X

Öğr. Gör. Dr. Emine Merve USLU

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
Çanakkale Sosyal Bilimler Meslek
Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi PR
ORCID iD: 0000-0001-9727-4160

Dr. Semih ÇAYAK

Millî Eğitim Bakanlığı
ORCID iD: 0000-0003-4360-4288

Dr. Hilal KARABULUT

Millî Eğitim Bakanlığı
ORCID iD: 0000-0002-0895-8665

Dr. Fatma TEZCAN

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi,
Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi AD
ORCID iD: 0000-0003-4489-0247

Öğrt. Ahmet KARABULUT

Millî Eğitim Bakanlığı
ORCID iD: 0000-0003-4344-0279

Öğrt. Ayşe GÜZELTAŞ

Servan Ölekli Anaokulu
ORCID iD: 0000-0002-7359-5821

Uzm. Öğrt. Habip GÖKSU

Millî Eğitim Bakanlığı
ORCID iD: 0000-0002-2352-3766

BÖlüm 1

ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÇOK KATMANLI OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ¹

Gül Şebnem ALTUNER ÇOBAN²

GİRİŞ

Günümüzde değişen yaşam şartları ve gelişen teknolojiyle sosyal ağlar, çeşitli sohbet siteleri, bilgisayar oyunları ya da televizyon öğrencilerin zamanının büyük çoğunluğunu geçirdikleri yerler haline gelmiştir. Zamanının çoğunu bu tür interaktif ortamlarda geçiren öğrenciler çok katmanlı ortamlara dair tecrübe kazanmaktadır. Gündelik yaşamın aksine okullarda kâğıda dayalı sözlü eğitimin baskınlığı, okul ve günlük yaşam arasında dijital bir bölünmeye yol açmaktadır (Miller & Borowicz, 2006; O'Brien & Bauer, 2005, s.126; Kellner, 2000; OECD, 2001; Tüzel, 2013). Bu yüzden öğretim sürecinde üzerinde durulan becerilerin, değişen yaşam şartları ve gelişen teknoloji biçimlerini tam anlamıyla kapsamaması gerekmektedir.

Öğretim sürecinde olduğu gibi okuryazarlık eğitiminde de geleneksel okuryazarlıktan çok katmanlı okuryazarlığa doğru bir paradigma kayması olmuştur (Dzekoe, 2017). Çok katmanlı okuryazarlık, anlamlı bir iletişim kurmak için görüntüler, metinler, animasyonlar ve ses gibi farklı multimedya katmanları arasındaki ilişkileri bütünleştirme ve manipüle etme becerilerini ifade eder. Çok katmanlı okuryazarlık, dijital yerliler olarak da adlandırılan günümüz öğrencileri için 21. yüzyılın okuryazarlık yeterliliği haline gelmiştir (Mills, 2010a).

Çok katmanlı okuryazarlık öğrenciler için birçok fayda sağlamaktadır. Çok katmanlı metinler öğrencilerin interaktif yollarla metinleri seyretmesini, tasarlamasını, yorumlamasını ve analiz etmesini gerektirmesi sebebiyle anlamı yorumlamada daha aktif olmasını sağlar (Gomez & ark., 2010; Serafini, 2011). Öğ-

¹ 11-14 Nisan 2018 tarihinde, 17. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu'nda sözlü bildirisi olarak sunulmuştur.

² Arş. Gör., Yozgat Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi AD, gulsebnem.altuner@yobu.edu.tr

KAYNAKLAR

- Aygün Ş S. Atalay N. Kılıç Z. ve ark. Öğretmen adaylarına yönelik 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 40(40). 160-175.
- Ayra M. Kösterelioğlu İ. Çelen Ü. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 9(1). 497-516.
- Baştürk R. İlköğretim öğretmenlerinin hizmetiçi eğitime yönelik algı ve beklentilerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 42. 96-107
- Blank. R. K. & De Las Alas. N. (2009). *The effects of teacher professional development on gains in student achievement: How meta analysis provides scientific evidence useful to education leaders*. Washington. DC; Council of Chief State School Officers.
- Bümen N T. Ateş A. Çakar E. ve ark. Türkiye bağlamında öğretmenlerin mesleki gelişimi: Sorunlar ve öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*. 42(194). 31-50.
- Çelen Ü. Kösterelioğlu İ. Kösterelioğlu M A. Öğretmenlerin hizmet içi eğitime katılmaya yönelik tutum ve beklentilerine ilişkin durum değerlendirmesi. *Journal of Human Sciences*. 13(3). 3696-3710.
- Çoban D. Demirtaş H. Okulların akademik iyimserlik düzeyi ile öğretmenlerin örgütsel bağlılığı arasındaki ilişki. *Educational Administration: Theory and Practice*. 17(3). 317-348
- Doğan N. Çakıroğlu J. Çavuş S. ve ark. Öğretmenlerin bilimin doğası hakkındaki görüşlerinin geliştirilmesi: Hizmetiçi eğitim programının etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 40(40). 127-139 .
- Easton LB. From professional development to professional learning. *Phi Delta Kappan*. 89(10). 755-761.
- Erdamar G. Demirkan Ö. Saraçoğlu G. ve ark. Lise öğretmenlerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve eğitsel internet kullanma öz-yeterlik inançları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 17(2). 636-657.
- European Commission/ European Education and Culture Executive Agency (2015). *The Teaching Profession in Europe: Practices, Perceptions, and Policies*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. (10.12.2021 tarihinde <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/36bde79d-6351-489a-9986-d019efb2e72c/language-en> adresinden ulaşılmıştır.)
- Gencil İ E. Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine yönelik algıları. *Eğitim ve Bilim*. 38(170). 237-252.
- Goe L. Stickler L M (2008). *Teacher quality and student achievement: Making the most of recent research*. Washington. DC: National comprehensive Centre for Teacher Quality. (10.12.2021 tarihinde <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED520769.pdf> adresinden ulaşılmıştır.)
- Göksun D O (2016). *Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl öğrenen becerileri ve 21.yüzyıl öğrenen becerileri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.

- Gönen S. Kocakaya S. Fizik öğretmenlerinin hizmet içi eğitimler üzerine görüşlerinin değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 19(19). 37-44.
- Guskey T R (2003). What makes professional development effective? *Phi Delta Kappan*. 84(10) 748-750 (14.12.2021 tarihinde <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/003172170308401007> adresinden ulaşılmıştır.)
- Gültekin M. Çubukçu Z. İlköğretim öğretmenlerinin hizmet-içi eğitime ilişkin görüşleri. *Sosyal Bilimler Dergisi (Manas Üniversitesi)*. 19. 185–187.
- Gümüş S. Apaydın C. Bellibaş M Ş. Öğretmen mesleki öğrenme ölçeğinin türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*;2018; 9(17). 107-124.
- Gümüş S. The effects of teacher-and school-level factors on teachers' participation in professional development activities: The role of principal leadership. *Journal of International Education Research*. 2013; 9(4). 371-380.
- Hammond. L. D. (2017). Teacher education around the world: What can we learn from international practice? *European Journal of Teacher Education*. 40(3). 291-309.
- Hammond LD. Hyler M E. Gardner M. (2017). *Effective teacher professional development*. (15.10.2021 tarihinde <https://learningpolicyinstitute.org/product/effective-teacher-professional-development-report> adresinden ulaşılmıştır.)
- Hammond. L. D. (2010). *The flat world and education: How America's commitment to equity will determine our future*. New York: Teachers College Press.
- Hürsen C. The impact of curriculum developed in line with authentic learning on the teacher candidates' success, attitude and self-directed learning skills. *Asia Pacific Education Review*.2016; 17(1). 73-86.
- König J. Bremerich-Vos A. Buchholtz C. et al. Pre-service teachers' generic and subject-specific lesson-planning skills: On learning adaptive teaching during initial teacher education. *European Journal of Teacher Education*. 2020; 43(2). 131-150.
- Kwakman K. Factors affecting teachers' participation in professional learning activities. *Teaching and Teacher Education*. 2003; 19(2). 149-170
- Liu S. Hallinger P. Feng D. Learning-centered leadership and teacher learning in China: Does trust matter? *Journal of Educational Administration*. 54(6). 661-682.
- Macià M. García I. Informal online communities and networks as a source of teacher professional development: A review. *Teaching and Teacher Education*.2016; 55 291-307.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. (10.12.2021 tarihinde <http://oygm.meb.gov.tr/www/ogretmenlik-meslegi-genel-yeterlikleri/icerik/39> adresinden ulaşılmıştır.)
- Mitchell R. What is professional development how does it occur in individuals and how may it be used by educational leaders and managers for the purpose of school improvement? *Professional Development in Education*. 2013; 39(3) 387-400.
- Nyiri R B (1997). *The relationship between effective teaching lifelong learning and the implementation of current best practices*. Duquesne University. ProQuest Dissertations Publishing 1997. (10.12.2021 tarihinde <http://search.proquest.com/docview/304393617?accountid=13654> adresinden ulaşılmıştır.)

- Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD). (2009). The professional development of teachers. Creating effective teaching and learning environments. First results from TALIS. OECD Publishing Paris. p.28. (01.12.2021 tarihinde <https://www.oecd.org/education/school/43023606.pdf> adresinden ulaşılmıştır.)
- Özan MB, Şener G. Polat H. Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişim eğitimlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 7(4) 167-180.
- Özer B. In-service training of teachers in Turkey at the beginning of the 2000s. *Journal of In-Service Education*.2004; 30(1) 89-100.
- Özer N. Beycioğlu K. The relationship between teacher professional development and burnout. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*.2010; 2(2) 4928- 4932.
- Özer F. Erdaş Kartal E. Doğan N. ve ark. Öğretmen Mesleki Gelişim Programına Genel Bir Bakış: Model Süreç Engel Teori ve Uygulama. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.2018; 7(1) 63-97.
- Özoğlu. M. (2010). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminin sorunları*. Ankara: Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Yayınları.
- Sarıgöz O. (2011). İlköğretim öğretmenlerinin hizmet içi eğitim faaliyetleri ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. II. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*. 27-29 Nisan 2011. Antalya Türkiye.
- Schleicher A. Building a high-quality teaching profession. Lessons from around the world. *Educational Studies*.2012; (1). 74-92.
- Seferoğlu S S. Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*. 2004; 58 40-45.
- Sutherland L. Howard S. Markauskaite L. (2010). Professional identity creation: Examining the development of beginning preservice teachers’ understanding of their work as teachers. *Teaching and Teacher Education* 26(3) 455-465.
- Torff B. Sessions D. Factors associated with teachers’ attitudes about professional development. *Teacher Education Quarterly*.2008; 35 123-134.
- Türk Eğitim Derneği (TED). (2009). *Öğretmen yeterlilikleri*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Uştu H. Taş A M. Sever B. Öğretmenlerin Mesleki Gelişime Yönelik Algılarına İlişkin Nitel Bir Araştırma. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*. 2016;(1) 15-23.
- Vermunt J D. Vrikki M. Warwick P.et al. *Connecting teacher identity formation to patterns in teacher learning*. In D. J. Clandinin & J. Husu (Eds.). The SAGE handbook of research on teacher education. London: Sage Publications. 2017;143–160.
- Voogt J. Roblin P N. (2010). *21st century skills*. (14.12.2021’de http://opite.pbworks.com/w/file/etch/61995295/White%20Paper%2021stCS_Final_ENG_def2.pdf adresinden ulaşılmıştır.)
- Kabakçı-Yurdakul. I. (2008). Öğretmenlikte mesleki gelişim. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

Bölüm 3

SOSYAL MEDYA ORTAMLARININ AİLE EĞİTİMİ VE KATILIMINDA KULLANILABİLİRLİĞİ

Ezgi Pelin YILDIZ¹

FACEBOOK İLE AİLE KATILIMI

Günümüzde iletişim ve medya teknolojilerinde meydana gelen değişimler ve eğitimde aile faktörünün önemi bu iki olguyu birleştirmenin öneminin kaçınılmaz olduğunu beraberinde getirmiştir. Özellikle okul öncesi ve ilköğretim kademelerinde etkili bir eğitimin önündeki en önemli engelin başında ailelerin öğretmenlere, öğretmenlerin de aynı şekilde ailelere ulaşım sıkıntıları göz önünde bulundurulduğunda sosyal medya ortamlarının eğitimde aile katılımı bağlamında etkin ve işlevsel araçlar olabileceği öngörülmektedir (Balcı ve Şahin, 2019).

Literatürde eğitimde aile katılımına yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde bu bağlamda en büyük engelin; zaman ayırma, ulaşım, diğer çocukların bakımı, yorgunluk ve düşük motivasyon etkenlerinin olduğu ebeveynler tarafından ortaya konulmuştur. Bu sorunların çözümüne yönelik olarak sosyal medya araçları aracılığı ile ebeveynlerin eğitimini sağlamak hem daha geniş bir kitleye ulaşmak hem de verimliliği ve ekonomikliği sağlamak açısından etkin bir yöntem olacaktır. Alan yazın incelendiğinde ailelerin çocuklarının eğitimini içerik alan video mesajlarına karşı duyarlı olduğu da ortaya konulan boyutlar arasındadır. Tüm bunlar ışığında etkin bir medya tasarımı ve sosyal medya ortamları aracılığı ile ailelere verilecek eğitimin bu konuda yararlı olabileceği açıktır (Metzler, Sanders, Rusby ve Crowley, 2012).

Facebook'un kullanıcılarına sunduğu hizmetler çok çeşitlidir; Facebook'ta kullanıcılar kolaylıkla grup kurabilir, kurdukları gruba yeni üyeler ekleyebilir veya oluşturulan gruplara dahil olabilirler. Bunun yanı sıra Facebook grupları ile aile, öğrenci, çalışma arkadaşları gibi topluluklarla iletişim kurulabilir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi, Kazım Karabekir Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Destekli Tasarım ve Animasyon PR, yildizezgin@kafkas.edu.tr

KAYNAKLAR

- Aktaş-Arnas, Y. (2011). *Okul öncesi eğitimde aile katılım stratejileri*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Aktulun, Ö. U. ve Elmas, R. (2019). 21. Yüzyıl okul öncesi öğretmenleri için sosyal medya araçları: Muhtemel faydalar. *Temel Eğitim Dergisi*, 1(4), 6-20.
- Aydoğan, Y. (2017). Okul öncesi eğitim programlarında aile katılımı. T. Güler Yıldız, (Ed.). *Anne baba eğitimi* (4. Baskı) içinde (100-136). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Balcı, A. ve Şahin, F. (2016). Sosyal medyanın aile katılımında kullanılabilirliği üzerine bir inceleme. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(5), 2309-2322.
- Balkar, B. (2009). Okul-aile işbirliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşleri üzerine nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(36), 105-123.
- Bouffard, S. M. (2008). Tapping into technology: The role of the internet in family school communication. cambridge, MA: Harvard Family Research Project.
- ClassDojo (2020). <https://www.classdojo.com/tr-tr/?redirect=true> adresinden 12.06.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Constantino, S. (2003). *Engaging all families: creating a positive school culture by putting research into practice*. Oxford, UK: Rowan & Littlefield Education.
- Çelen, F., K. ve Seferoğlu, S. (2017). Öğretmenlerin eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma konusundaki yeterlilik algılarına ilişkin bir değerlendirme. <https://docplayer.biz.tr/108086140-Ogretmenlerin-egitimde-bilgi-ve-iletisim-teknolojilerini-kullanma-konusundaki-yeterlilik-algilarina-iliskin-bir-degerlendirme.html> adresinden 15.07.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Epstein, J. L. (2001). *School, family and community partnership: Caring for the children we share*. California: Corwin Press.
- Ergün, F. (2005). *İnternet ve toplum*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ireland, K. (2014). The definition of parent involvement. <http://www.livestrong.com/article/75306-definition-parent-involvement/> adresinden 16.06.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Kirkwood, D. (2016). Understanding the power of parent involment. <https://www.naeyc.org/resources/blog/understanding-power-parent-involvement> adresinden 13.06.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Koçan, M., O, Kimzan, İ., Yıldız, T., G. ve Çağdaş, A. (2019). Öğretmen ve ebeveynlerin aile katılımını etkileyen etmenlere yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları*, 5 (3), 370-381.
- Metzler, C. W., Sanders, M. R., Rusby, J. C. ve Crowley, R. N. (2012). using consumer preference information to increase the reach and impact of media-based parenting interventions in a public health approach to parenting support. *Behavior Therapy*, 43(2), 257-270. doi:10.1016/j.beth.2011.05.004.
- Mobile Pie futurelab (2008). http://www.creativetallis.com/uploads/2/2/8/7/2287089/digital_inclusion3.pdf adresinden 03.06.2022 tarihinde erişilmiştir.

- Nicholson, S. (2012). A user centered theroretical framework for meaningful gamification. in proceedings games learning society 8.0. Madision.
- Pew Internet ve American Life Project. <http://www.pewinternet.org/~media/Files/Reports/2009/Wireless-Internet-Use.pdf>. adresinden 04.07.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Olmstead, C. (2011). *Using technology to increase parent involvement* (doctoral dissertation). California State University, Fullerton.
- Özdan, Ş. (2018). *eğitimde öğretmenlerin teknoloji kullanımı: bir uygulama örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- TÜİK (2019). Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması. <https://dijilopedi.com/2019-tuik-hanehalki-bilisim-teknolojileri-kullanim-arastirmasi/> adresinden 18.07.2020 tarihinde erişilmiştir.

Bölüm 4

SOSYAL BİLGİLER DERSİ VE UZAKTAN EĞİTİM: ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Hüseyin EROL¹

GİRİŞ

İnsanoğlunun hayatında çok yönlü etkileri olan değişim ve dönüşüm kavramları dinamik yapıları nedeniyle önemli iki kavram olarak düşünülmelidir. Bilgi çağı olarak adlandırılan 21. yüzyılda yaşanan gelişmeler hayatımızda kalıcı izler bırakmaya adaydır. Günümüzde bireyin talep etmesi halinde ihtiyaç duyduğu birçok bilgi bir tık uzaklıkta bulunmaktadır. Küreselleşen dünyanın üretici ve tüketicileri olarak değişen hayat şartlarına kısa sürede uyum sağlama zorunluluğu hem bireysel olarak kişilerin hem de hükümetlerin önemli sorumlulukları arasında yer almaktadır. Dünyada yaşanan doğal afetler, ekonomik krizler, bütün coğrafyaları etkileyecek kadar hızla yayılan salgın hastalıklar insanların hayatlarını önemli ölçüde etkilerken bir taraftan da daha önce hiç duyulmamış kavramları kelime dağarcığımıza kazandırmaya devam etmektedir (Kalkan, 2021). 2019 yılında yerel ölçekte başlayıp kısa sürede küresel bir yayılım gösteren ve etkilerinin sektörel bazda ne kadar devam edeceği tam olarak kestirilemeyen insan hayatını derinden etkileyen ve kısa sürede pandemi ilan edilmesine neden olan Covid-19 bu duruma verilebilecek en güncel ve somut örnek olarak karşımızda durmaktadır.

Gözle görülmeyen bir virüs günlük yaşantımızı, tüketim alışkanlıklarımızı, kullandığımız araçları, üretim biçimlerini global ölçekte farklılaştırmaya başlamıştır (Demirdöğmez vd., 2020). Salgın, ortaya çıkardığı sağlık problemlerinin yanı sıra endişe ve korkuya yol açmış, hastalığın yayılımını engellemeye yönelik çeşitli tedbirler alınmasını zorunlu kılmıştır. Bu süreçte hastalıkla ilgili bilgilerin ortaya çıkmasıyla birlikte bulaş riskini azaltmak amacıyla ilk başta sosyal mesafeyi korumak adına sokağa çıkma yasakları, karantina vb. gibi daha önce geniş çapta uygulanmayan tedbirler uygulamaya konulmuş bu durum doğal olarak

¹ Doç. Dr. Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi AD, herol@adiyaman.edu.tr

KAYNAKLAR

- Akgül, G., ve Oran, M. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 15-37.
- Akgün, E., Yılmaz, E. O ve Seferoğlu, S. S. (2011). Vizyon 2023 strateji belgesi ve fırsatları artırma ve teknolojiyi iyileştirme hareketi (FATİH) projesi: Karşılaştırmalı bir inceleme. *Akademik Bilişim*, 2-4.
- Aksoy, N. (2017). *EBA (Eğitim Bilişim Ağı)’nın kullanım amacı, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan eğitim: bir alan yazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-9.
- Alkan, A. ve Mirici, N. A. (2020). Covid-19 Pandemisinde tele-medicine. Güntülü Ak ve Ülkü Yılmaz (Ed.), *Covid-19 pandemisinden öğrendiklerimiz, gelecek öngörülleri ve yarının planlanması* içinde (241-246), TÜSAD Eğitim Kitapları Serisi. İstanbul: Türkiye Solunum Araştırmaları Derneği.
- Balcı, Y. ve Çetin, G. (2020). Covid-19 pandemisinin Türkiye Ekonomisinde istihdam ve çalışma hayatı üzerindeki etkileri: Sorunlar ve çözüm önerileri.
- Bayam, Y. ve Aksoy, M. S. (2002). Türkiye’de Uzaktan Eğitim ve Sakarya Üniversitesi Uygulaması, *SAU Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1) 169-175.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dün, bugün ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *AUAd*, 6(2), 11-53.
- Congar, K. (2020). Koronavirüs: Modern tarihin en kapsamlı yasaklarını Avrupa’da hangi ülkeler uyguluyor? <https://tr.euronews.com/2020/03/21/avrupa-da-hangi-ulkeler-koronavirussebebiylekarantina-ve-sokaga-cikma-yasagi-uyguluyor> (Erişim: 01.04.2020).
- Çakın, M. ve Külekçi Akyavuz, E. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansıması: Öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6 (2), 165-186. Doi: 10.24289/ijsser.747901
- Çakmak, Z. ve Taşkıran, C. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin perspektifinden eğitim bilişim ağı (EBA) platformu. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (9)285-295.
- Çapacı, M. ve Özkaya, S. (2020). Covid-19 pandemi döneminde tele-tıp uygulamaları, *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25(1),260-263. Doi: 10.21673/anadoluklin.738672.
- Çelik, D. (2017). *Türkiye üniversitelerinde uzaktan eğitim merkezleri uygulamalarının yetişkin eğitimi açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi), Ankara Üniversitesi.
- Demirdöğmez, M., Taş, H. Y. ve Gültekin, N. (2020). Koronavirüs’ün (covid-19) e-ticarete etkileri. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 16(29), 125-144. Doi: 10.26466/opus.734447.

- Demirel, S. (2021). Covid-19 Pandemisinin kredi ve mevduata etkisi (2019- 2020). *Journal of Banking and Capital Markets Research*, 5(12), 22-37.
- Doğan, S., & Koçak, E. (2020). EBA sistemi bağlamında uzaktan eğitim faaliyetleri üzerine bir inceleme. *Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (14), 110-124.
- EBA (2017). *EBA Hakkında*. 06.05.2022 tarihinde <http://www.eba.gov.tr/hakkimizda> adresinden erişilmiştir.
- Eken, Ö, Tosun, N. ve Eken, D. T. (2020). Covid-19 salgını ile acil ve zorunlu uzaktan eğitime geçiş: Genel bir değerlendirme, *Milli Eğitim*, 49(1), 113-128.
- Elçi, İ. ve Tünkler, V. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin covid-19 döneminde gerçekleştirilen acil uzaktan eğitim sürecine ilişkin deneyimleri ve yeni normale dair öngörülleri. *Yaşadıkça Eğitim*, 36(2), 307-324.
- Eroğlu, E. (2020). Covid-19'un ekonomik etkilerinin ve pandemiyle mücadele sürecinde alınan ekonomik tedbirlerin değerlendirilmesi. *International Journal of Public Finance*, 5(2), 211-236.
- Erol, I. S. (2020). Covid-19'un işletmeler ve çalışanlar üzerindeki etkisi: Almanya, Amerika, Belçika'dan örnekler. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 11(2): 204-223.
- Fatih Projesi Çalıştay Raporu. (2012). 08.06.2022 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/289980228_Fatih_Projesi_Gelecegin_Egitimi_Calistay_Raporu/link/5693d1fc08ae820ff07288b2/download.pdf adresinden erişilmiştir.
- <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/index.html#about> 07.06.2022 tarihinde <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/about.html> adresinden erişilmiştir.
- Fidan, N. ve Okan. K. (1975). Açık yükseköğretim sistemleri ve uzaktan eğitim. Ankara: Ayyıldız Matbaası
- Gemlik, H. N., Eldemir, G. ve Aslanoğlu, A. (2021). Covid-19 pandemi döneminde dijital hastanelerin instagram iletişimi üzerine nitel bir araştırma. *Assam Uluslararası Hakemli Dergi (Assam-Uhad)-Assam International Refereed Journal*, 8(18), 19-27.
- Güllüpınar, F., Kuzu, A., Dursun, Ö. Ö., Kurt, A. A. ve Gültekin, M. (2013). Millî eğitimde teknoloji kullanımı ve sonuçları: Velilerin bakış açısından fatih projesinin pilot uygulamasının değerlendirilmesi. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 195-216.
- Güneş, D. (2021). *Ortaöğretim Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin Eba'ya (Eğitim Bilişim Ağı) İlişkin Görüşleri: Diyarbakır İli Örneği*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi.
- Psikolog.org. (2022). Covid-19 Salgını Sırasında Ruh Sağlığı 10.06.2022 tarihinde <http://www.psikolog.org.tr/tr/blog/www/covid-19-salgini-sirasinda-ruh-sagligi-x656/> adresinden erişilmiştir.
- www.aa.com.tr. (2022). <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/e-ticaret-hacmi-2021de-381-5-milyar-tl-oldu/2559433> 01.05.2022 tarihinde aa.com.tr adresinden ulaşılmıştır.
- www.dunya.com. (2022). <https://www.dunya.com/yapi-kredi-ile-e-ticaret/online-magazalarda-satislar-ikiye-katlandihaberi-613953> adresinden 25.06.2022 tarihinde erişilmiştir.

- www.eticaret.gov.tr. (2022). Sayılarla dünyada e-ticaret 30.06.2022 tarihinde <https://www.eticaret.gov.tr/cevrimiciegitim/sayilarla-dunyada-e-ticaret-21> adresinden erişilmiştir.
- Kalkan, P. (2021). Pandemi ekonomisinin internet alışverişine etkilerinin analizi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 4 (8): 740-758. Doi: 10.26677/TR1010.2021.796.
- Karakaş, M. (2020). Covid-19 salgınının çok boyutlu sosyolojisi ve yeni normal meselesi. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 40(1), 541-573. <https://doi.org/10.26650/SJ.2020.40.1.0048>.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem A Yayınları
- Kırmızıgül, H. G. (2020). Covid-19 salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7 (5), 283-289.
- Korkut, Ş. ve Memişoğlu, H. (2021). Sosyal bilgiler öğretmenleri ve öğrencilerin görüşlerine göre uzaktan eğitim süreci, *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademisi Dergisi*, 3(7), 1639-1682.
- Koşar, E. (2005). *Uzaktan eğitim. Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayınları
- Lau, J., Yang, B. ve Dasgupta, R. (2020). Will the coronavirus make online education go viral? [timeshighereducation.com: https://www.timeshighereducation.com/features/will-coronavirus-make-onlineeducation-go-viral](https://www.timeshighereducation.com/features/will-coronavirus-make-onlineeducation-go-viral) (Erişim tarihi: 15 Haziran 2020).
- Macit, A. ve Macit, D. (2020). Türk sivil havacılık sektöründe covid-19 pandemisinin yönetimi. *ASEAD*, 7(4): 100-116.
- MEB. (1982). *Yaygın yüksek öğretim kurumu (YAYKUR)*. Ankara: Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası
- Özkan, B. ve Yücesan, Ö. (2020). Evaluation of the covid-19 pandemic process in terms of health management, *Eurasian JHS*, (COVID-19 Special Issue): 134-139.
- Recepoglu, S. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin pandemi sürecinde eba (eğitim bilişim ağı) hakkındaki görüşlerinin incelenmesi, Onur Zahal ve Halil Taş (Ed.), *Eğitimde Güncel Araştırmalar* içinde (79-92), Ankara: Gece Kitaplığı.
- Sarı, C. (2020). Covid-19 pandemi sürecinin ekonomik etkileri. *Researchgate*, 1-3. Doi:10.13140/RG.2.2.24350.69449.
- Sarıtaş, M. (2009). *Uzaktan Eğitim*. M. Sarıtaş (Ed.), *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı* içinde (s.137-163). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Seyhan, A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri ve görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 65-93.
- Shaikh, G. (2021). *Uzaktan Eğitim Sürecinde İngilizce Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mardin Artuklu Üniversitesi.
- Tanta, A. (2021). *Pandemiden kaynaklı uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler derslerine yönelik öğretmen görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Tunalı, Ç. B. (2020). Covid-19 pandemisinin ekonomik büyüme üzerindeki etkisi, Dilek Demirbaş, Veysel Bozkurt ve Sayım Yorgun (Ed.), *Covid-19 Pandemisinin Ekonomik, Toplumsal ve Siyasal Etkileri* içinde (25-34). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınevi
- Türker, A. ve DüNDAR, E. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde eğitim bilişim ağı (eba) üzerinden yürütülen uzaktan eğitimlerle ilgili lise öğretmenlerinin görüşleri. *Millî Eğitim*, 49 (1), 323-342.
- UNESCO. (2020). Teacher task force calls to support 63 million teachers touched by the COVID-19 crisis. <https://en.unesco.org/news/teacher-task-force-call-support-63-million-teachers-touched-covid-19-crisis> adresinden alınmıştır.
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Nobel Yayınları
- WHO. (2022). <https://covid19.who.int.table> 30.06. 2022 tarihinde erişilmiştir.
- www.meb.gov.tr. EBA'da canlı sınıfla eğitim başlıyor. 15.06.2022 tarihinde <http://www.meb.gov.tr/ebadacanli-sinifla-egitim-basliyor/haber/20602/tr> adresinden erişilmiştir.
- Yalçinkaya, D. (2021). *Uzaktan yüksek lisans eğitimine katılan öğrencilerin katılma durumlarını etkileyen değişkenler* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Yergin, H., & Günsan, N. (2020). Covid-19 gölgesinde iş hayatı: Evden çalışma modeli, III. *International Conference on Covid-19 Studies*, 25-27 Aralık 2020, Ankara,
- Yeşilyurt, S. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eğitim bilişim ağının kullanımına ilişkin görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Yılmaz, Ö. T. ve Bayram, O. (2020). Covid-19 pandemi döneminde Türkiye'de e-ticaret ve e-ihracat. *Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 37-54.
- Yin, R.K. (2017). *Durum çalışması araştırması uygulamaları*. (Çev: İ. Günbayı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Bölüm 5

HOLLANDA EĞİTİM SİSTEMİ VE EĞİTİMDE ÖZELLEŞTİRME UYGULAMALARI: TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ İLE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

Semih ÇAYAK¹

GİRİŞ

Eğitimli ve iyi yetişmiş bireyler ülkelerin kalkınmasında önemli bir yere sahiptir. Gelişmiş ülkeler incelendiğinde bu ülkelerin vatandaşlarını donanımlı ve nitelikli bir hale getirebilmek için eğitim sistemlerini çağın gereklerine göre düzenledikleri ve eğitime büyük yatırımlar yaptıkları görülmektedir. Ancak kamu kaynakları sınırlıdır ve birçok alanda olduğu gibi eğitimde de özel girişimleri görmek mümkündür. Eğitimde özelleştirme uygulamalarının çok farklı avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Özellikle, özelleştirmenin akademik başarı üzerindeki etkisi alanda sıkça tartışılmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada uluslararası sınavlarda yüksek başarılarla sahip olan ve eğitimde özelleştirmenin en yaygın olduğu ülkelerden biri olan Hollanda'nın eğitim sistemi ve eğitimde özelleştirme uygulamaları Türkiye ile karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Böylece özelleştirme uygulamalarının ve bu uygulamalara bağlı olarak ortaya çıkabilecek diğer faktörlerin ülkelerin eğitimsel başarıları üzerindeki etkisi ortaya konmuş ve Türkiye için de bu konuda gerekli öneriler sunulmuştur.

HOLLANDA EĞİTİM SİSTEMİ

Hollanda, devletin başındaki bir kral ve hükümetin başındaki bir başbakan dan oluşan parlamenter demokrasiye sahiptir. Parlamento iki meclisli bir yapıda olup 75 üyeli senatodan (Eerste Kamer) ve 150 üyeli temsilciler meclisinden (Tweede Kamer) oluşmaktadır. 12 vilayete ayrılmış olan Hollanda da hükümetin ve vilayetlerin sorumlulukları anayasada belirlenmiştir (EP-Nuffic, 2015).

Mevcut Hollanda eğitim sistemi 1917 yılında kurulmuştur ve devlet vatandaşlarına ücretinin birçoğunu ödediği istedikleri bir okula gitme imkânı sun-

¹ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, semihcayak@gmail.com

ülkenin çok zorlu bölgelerinde görev yapan öğretmen ve idarecilerin okullarını ayakta tutabilmek adına maddi yetersizlikler içerisinde çektikleri sıkıntılarda unutulmamalı, onlara da gerekli destek sağlanmalıdır.

Eğitimin özel okullarda sunulması desteklenirken farklı etnik unsurların ve siyasi düşüncelerin bulunduğu ülkemizde bu tarz okullarda istenmeyen durumların ve müfredata uygun olmayan eğitimlerin verilmesini engellemek için gerekli denetleme sistemi kurulmalıdır.

Özel okulların sayısının artmasıyla eğitim fakültesi mezunu olup kamuya atanamayan öğretmenlerin bu tarz okullarda çalışmaya başlayarak devlet tarafından atanmayı beklemeleri önlenmiş olur. Böylece devletin üzerindeki baskıda bir nebze azalmış olacaktır. Ancak devletinde özel sektörün okullarında öğretmenleri belirli bir ücretin altında ve belirli çalışma standartlarının dışında çalıştırmasını önleyecek bir sistemi kurması gerekmektedir. Aksi şekilde davranan okullara gerekli yaptırımlar uygulanmalıdır.

Özel okullar devlet kademesinde yönlendirici ve baskı unsuru olmamalı, daha açık bir ifadeyle devlet onların çıkarlarına göre değil; onlar devletin çıkarlarına göre çalışmalıdırlar.

Devlet, şirketlerin kurdukları özel okullar aracılığıyla devletin eğitim kurumlarına sunduğu kredi, vergi muafiyeti gibi desteklerini istismar edici faaliyetlerini önlemede tedbirler almalı, bu konuda ağır yaptırımlar uygulamalıdır.

KAYNAKLAR

- Bakioğlu, A. ve Sarıkaya, A. (2015). *Eğitimde özelleştirme, avantaj ve dezavantajlar*. Ankara: Nobel yayıncılık.
- Belfield, C. ve Levin, H. (2002). *Education privatization: Causes, consequences and planning implications*. Fundamentals of educational planning-no. 74, UNESCO. <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.520.1764&rep=rep1&type=pdf>
- CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek). (2012). *StatLine*. Netherlands: Centraal Bureau voor de Statistiek. <http://statline.cbs.nl/Statweb/>
- De Boer, E. (2005). The dynamics of school location and school transportation. *TR News*, 237, 11–16. <http://onlinepubs.trb.org/onlinepubs/trnews/trnews237school-location.pdf>
- Deborah, N., Henry, B., Gábor, H., & Paulo, S. (2014). *OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education: Netherlands 2014*. OECD Publishing.
- Education Inspectorate (2012). The Dutch inspectorate of education. <http://www.onderwijsinspectie.nl/english/summary-profile-of-the-dutch-inspectorate-of-education>

- EP-Nuffic (2015). Education system Netherlands, <https://www.nuffic.nl/en/home/copy-right>.
- Eurydice (2009), Organisation of the education system in the Netherlands 2008/09, Brussels: Eurydice / European Commission. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php
- Gonzales, P., Williams, T., Jocelyn, L., Roey, S., Kastberg, D. ve Brenwald, S. (2008). Highlights from TIMSS 2007: Mathematics and Science Achievement of US Fourth-and Eighth-Grade Students in an International Context. NCES 2009-001. *National Center for Education Statistics*. <https://nces.ed.gov/pubs2009/2009001.pdf>
- Güngör, G. ve Göksu, A. (2013). Türkiye’de eğitimin finansmanı ve ülkelerarası bir karşılaştırma. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20 (1), 59-72.
- Holzhaeker, D., Chornoivan, O., Yazilitas, D., ve Dayan-Ochir, K. (2009). Privatization in higher education: Cross-country analysis of trends, policies, problems, and solutions. Issue Brief. *Institute for Higher Education Policy*. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED508091.pdf>
- HuPe P. L. ve Meijs, L. C. P. M. (2000). *Hybrid governance: The impact of the nonprofit sector in the Netherlands*. The Hague: Social and Cultural Planning Office. file:///C:/Users/w%C4%B1n7/Desktop/Hybrid_Governance.pdf
- Kaiser, F. ve Vossensteyn, J. J. (2005), Access in Dutch higher education: Policies and trends, Ted Tapper ve David Palfreyman (edt.), *Understanding mass higher education, Comparative perspectives on access*, London: RoutledgeFalmer. <https://www.routledge.com/Understanding-Mass-Higher-Education-Comparative-Perspectives-on-Access/Palfreyman-TAPPER/p/book/9780415354912>
- Karsten, S. (1999). Neoliberal education reform in the Netherlands. *Comparative education*, 35(3), 303-317. <http://dx.doi.org/10.1080/03050069927847>
- Kasapçopur, A. (2007). *Avrupa Birliği ülkelerinde eğitim denetimi*. Ankara: MEB Teftiş Kurulu Başkanlığı Yayını.
- Levin, H. M., Cornelisz, I., ve Hanisch-Cerda, B. (2013). Does educational privatisation promote social justice? *Oxford Review of Education*, 39(4), 514-532. <http://0213eb0pq.yhttp.eds.b.ebscohost.com.proxy2.marmara-elibrary.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=a6e528ff-fcf3-45b0-a755-6f90fd8ed7fe%40sessionmgr120&hid=112>
- Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Foy, P., Kelly, D. L., & Fishbein, B. (2020). *TIMSS 2019 international results in mathematics and science*. TIMSS & PIRLS International Study Center. <https://timssandpirls.bc.edu/timss2019/international-results/>
- NUFFIC. (2003). *Higher education in the Netherlands: The system, degrees and diplomas*. Netherlands Organization for International Cooperation in Higher Education. <https://www.epnuffic.nl/en/publications/find-a-publication/education-system-the-netherlands.pdf>
- OCW. (2011). Key figures 2006–2010. Netherlands: Ministry of Education, Culture and Science. http://www.kcco.nl/doc/kennisbank/key_figures_2006-2010.pdf

- OECD (2010). *PISA 2009 Results: What makes a school successful? Resources, policies and practices* (Volume IV), OECD Publishing. <https://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/48852721.pdf>
- OECD (2012). *Public and private schools: How management and funding relate to their socio-economic profile*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264175006-en> adresinden 11.03.2016 tarihinde alınmıştır.
- OECD (2013). *PISA 2012 Results: What makes schools successful? Resources, policies and practices* (Volume IV), PISA, OECD Yayınları.
- OECD (2022a). *Education spending (indicator)*. doi: 10.1787/ca274bac-en
- OECD (2022b). *Public spending on education (indicator)*. doi: 10.1787/f99b45d0-en
- OECD (2022c). *Private spending on education (indicator)*. doi: 10.1787/6e70bede-en
- OECD (2022d). *Spending on tertiary education (indicator)*. doi: 10.1787/a3523185-en
- Patrinós, H. A. (2009). *Private education provision and public finance: The Netherlands*. World Bank Policy Research Working Paper Series.
- Patrinós, H. A. (2013). Private education provision and public finance: the Netherlands. *Education Economics*, 21(4), 392-414. <http://0213eb0qu.yhttp.eds.b.ebscohost.com.proxy2.marmara-elibrary.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=1f3a7b73-8c9d-435f-b662-91c7cb4b80bb%40sessionmgr103&hid=126>
- Patrinós, H. A., Osorio, F. B., & Guáqueta, J. (2009). *The role and impact of public-private partnerships in education*. World Bank Publications.
- Patrinós, H.A., F. Barrera-Osorio ve J. Guaqueta. (2009). *The role and impact of public-private partnerships in education*. Washington DC: World Bank. http://www.ungei.org/resources/files/Role_Impact_PPP_Education.pdf
- UNESCO-IBE (2010). World data on education données mondiales de l'éducation datos mundiales de educación. *World Data on Education*. 7. baskı. http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/Publications/WDE/2010/pdf-versions/Palestine.pdf
- Vossensteyn, H. (2008). *Country report of the Netherlands*. Public/private funding of the higher education: a social balance (Edt: Astrid Schwarzenberger). HIS: Forum Hochschule (5). http://www.dzhw.eu/pdf/pub_fh/fh-200805.pdf
- Vossensteyn, H. (2013). Widening participation in higher education in the Netherlands. CFE Research. http://doc.utwente.nl/88772/1/2013_WPeffectivenessNeth.pdf
- Yıldırım, A., Özgürlük, B., Parlak, B., Gönen, E., & Polat, M. (2016). *TIMSS 2015 ulusal matematik ve fen bilimleri ön raporu 4. ve 8. sınıflar*. MEB: Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

İnternet Kaynakları

- <https://data.worldbank.org/indicator/SE.XPD.TOTL.GB.ZS?end=2018&locations=N-L&start=1981&view=chart>
- <http://data.worldbank.org/topic/education>
- http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/data/main_tables

Bölüm 6

ÖĞRETMEN ADAYLARININ YİRMİ BİRİNCİ YÜZYIL BECERİLERİ İLE DEMOKRATİK TUTUMLARI

Emine Merve USLU¹

GİRİŞ

Değişim ve dönüşümün bilim, teknoloji, sağlık, ekonomi gibi farklı birçok alanda hızlı şekilde değişime uğradığı içinde bulunduğumuz çağda farklı alanlara ilişkin önde gelen unsurların önem ve özelliklerinin değiştiği, bu kapsamda öne çıkan alanlar olduğu gibi geçmişte önemi üzerinde durulan alanların artık önemini yitirdiği görülmektedir. Küresel çapta gerçekleşen bilgi ve teknoloji çağı yansımaları ve değerler dizisi değişikliklerinin ekonomiden, eğitim yaklaşımlarına, teknolojiye ve her alanda küresel politikalar üzerinde etkili olduğu özellikle en önemli küresel aktör olan insanın sahip olması gereken niteliklerin tekrar gözden geçirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Eğitim ile toplumsal ve küresel çapta özellikler ile donatılmaya çalışılan insan post modern çağın gereklilikleri değiştikçe kendinde bulunan özellikleri güncellemek ve çağın öne çıkan gelişmelerine uygun özelliklere sahip olmak durumunda olacaktır.

Küresel bir yapı kazanan yaşadığımız dünyada küresel bir rekabet ortamı hâkim olduğu için toplumların değişime adaptasyonu en kolay eğitim yaklaşımlarında yer verilen değişim ve dönüşümler ile sağlanacaktır. Teknoloji merkezli dönüşümün gün geçtikçe etkisini arttırması yetişen beşeri gücün teknoloji temelli dijital yaklaşımlara hâkim şekilde yetişmesini de gerekli kılmaktadır. Bilgi çağının ilk dönemlerinde bilgiyi sorgulamadan hâkim olma anlayışı, günümüzde yerini sorgulama ve analiz yapabilmenin gereğinin anlaşıldığı buna yönelik sorgulama becerisi yüksek, eleştirel düşünebilen, problemlere farklı çözümler getirebilen farklı görüş ve düşüncelere karşı açık olan yaratıcı düşünebilen, karar verme becerilerine sahip sosyal becerilerinde yetkin kişilerin beşeri sermaye olarak toplumda yer alması önemlidir. Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde

¹ Öğr. Gör. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi PR, merveuslu@comu.edu.tr

KAYNAKLAR

- Ainley, J., & Luntley, M. (2007). Towards an articulation of expert classroom practice. *Teaching and Teacher Education*, 23(7), 1127-1138. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2006.09.002>
- Akan, D. & Mehrdad, A. (2019). Okul müdürlerinin iletişimin öğretmen algılarına göre yeniden incelemek. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi YSKDergisi*, 9(1), 287-300.
- Alamri, H. H. (2020). Teachers' 21st-Century Skills: How do Saudi EFL Students Evaluate their Use?. *Saudi Journal of Humanities and Social Sciences*. DOI: 10.36348/sjhss.2020.v05i02.003
- Apple, M. W. & Beane, J. (2007). Demokratik okullar: Güçlü eğitimden dersler (çev. M.Sarı). Ankara: Dipnot Yayınları.
- Blair, H. (2003). Jump - Starting Democracy: Adult Civic Education and Democratic Participation in Three Countries. *Democratization*. 10 (1), 53- 76.
- Canpolat M., (2021). Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişki. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 11(3), 527-535. <https://doi.org/10.5961/jhes.2021.472>
- Certel, Z., Bahadır, Z. & Topuz, R. (2019). The role of 21st century learner skills of physical education and sports teachers and teacher candidates on teacher skills. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 21(2), 395-402.
- Cemaloğlu, N., Arslangilay, A. S., Üstündağ, T. M. & Bilasa P. (2019). Meslek lisesi öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerileri öz yeterlik algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2) 845-874.
- Çevik, M. & Şentürk C. (2019). Multidimensional 21th century skills scale: Validity and reliability study. *Cypriot Journal of Educational Science*. 14(1), 11-28.
- Çınar, F. S. (2019). Ortaokul öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerine ilişkin algılarının ve görüşlerinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars
- Davis, O. L. (2003). Editorial / does democracy in education still live. *Journal of Curriculum and Supervision* 19 (1), 1- 4.
- Dede, C. (2010). *Comparing frameworks for 21st century skills*. In J. Bellanca and R. Brandt (Eds.) 21st century skills, (pp. 51-76). Bloomington, In: Solution Tree Press.
- Elekoğlu, F. ve Demirdağ, S. (2020). Okul müdürlerinin 21. yüzyıl becerileri, iletişim becerileri ve liderlik stillerinin öğretmen algılarına göre incelenmesi. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 8(1), 101-117.
- Elkatmış, M., & Toptaş, V. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının demokratik tutumlarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 128-144.
- Engel, L. (2008). Experiments in democratic education. *The Social Studies*. 32. 117-122.
- Erbek, İ. (2021). Öğretmen Adaylarının ve Aday Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri ile 21. Yüzyıl Becerileri Öz Yeterlikleri. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Siirt Üniversitesi.

- Erdoğan, D., & Eker, C. (2020). “Türkçe Öğretmen Adaylarının 21. yy Becerileri ile Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. *Karaelmas Journal of Educational Sciences* , 8, 118-147.
- Laar, E.V., Deursen, A.J.V., Dijk, J.A.V. & Haan, J.D. (2017). 21. yüzyıl becerileri ile dijital beceriler arasındaki ilişki: Sistematik bir literatür taraması. *İnsan Davranışında Bilgisayarlar*, 72, 577–588. doi: 10.1016/j.chb.2017.03.010
- Garba, S. A., Byabazaire, Y., & Busthami, A. H. (2015). Toward the use of 21 st century teachinglearning approaches: The trend of development in Malaysian schools within the context of Asia Pacific. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 10(4), 72-29.
- Genç, S. Z. & Kalafat, T. (2008). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları ile empirik becerilerinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 211-222.
- Gökbulut, B. (2020). Öğretmen adaylarının eğitim inançları ile 21. yüzyıl becerileri arasındaki ilişki. *Turkish Studies - Education*, 15(1), 127-141. <https://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.40164>
- Göksün, D. O. (2016). Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl öğrenen becerileri ve 21.yüzyıl öğretmen becerileri arasındaki ilişki (Doktora tezi), Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye.
- Gömleksiz, M. N. & Çetintaş, S. (2011). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları (Fırat, Dicle, 7 Aralık, Cumhuriyet ve Erzincan Üniversiteleri Örneği), *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 1-14.
- Günüç, S., Odabaşı, H., & Kuzu, A. (2013). 21. yüzyıl öğrenci özelliklerinin öğretmen adayları tarafından tanımlanması: Bir twitter uygulaması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(4), 436- 455.
- Kahne, j. & Westheimer, J. (2003). “Teaching democracy: what schools need to do”. *Phi Delta Kappan* 85 (1). 34-40.
- Kang, M., Kim, B., Kim, B., & You, H. (2012). Developing an instrument to measure 21st century skills for elementary students. *The Korean Journal of Educational Methodology Studies*, 25(2).
- Karabekmez, V. (2021). Sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl öğretmen becerileri ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişki. Yüksek lisans tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Kayange, J. J. & Msiska, M. (2016). Teacher education in China: Training teachers for the 21 st century. *The Online Journal of New Horizons in Education*, 6(4), 204-210.
- King, M. M. (2012). Twenty first century teaching and learning: Are teachers prepared?. (Master Thesis). College of Saint Elizabeth, California.
- Kozikoğlu, İ. & Altunova, N. (2018). The predictive power of prospective teachers' self-efficacy perceptions of 21st century skills for their life-long learning tendencies. *Journal of Higher Education and Science*, 8(3), 522-531.

- Lin, T. C., Tsai, C. C., Chai, C. S. ve Lee, M. H. (2012). Identifying science teachers' perceptions of technological pedagogical and content knowledge (TPACK). *Journal of Science Education Technology*, 22 (3), 325-336.
- Marri, R. Anand. (2005). Building A Framework for Classroom-Based Multicultural Democratic Education: Learning From Three Skilled Teachers, *Teachers College Record*, 107(5) 1036–1059.
- Oktay, A., Kandemir, A. & Çizmecı Özçelik, Y. (2020). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Demokratik Eğitim Üzerine Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28 (2), 830- 846.
- Ömerustaoğlu, A. (2013). Felsefe Grubu Öğretmenliği ve Diğer Anabilim Dallarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Demokratik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(7), 193-204.
- Özaslan, H., Kumcağız, H. & Baba Öztürk, M. (2020). Öğretmen Adaylarının Duygusal Zekaları ile Demokratik Algı ve Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (2), 636-654.
- Saracaloğlu, S. A. (2001). Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Demokratik Tutumları. *Ege Eğitim Dergisi*, 1(1), 23-30.
- Sincar, M., Şahin, İ. & Beycioğlu, K. (2019). Demokratik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (2), 91-100.
- Sönmez Ektem, İ. (2019). Öğretmen Adaylarının Eğitim Felsefesi İnançları ve Demokratik Tutumları Arasındaki İlişki. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27 (6), 2391-2402.
- Stewart, M. (2016). The classroom, board room, chat room, and court room: School computers at the crossroads. *School Business Affairs*, 66(9), 23-28.
- Şişman, M. (2000). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı*. Pegem Yayınları, Ankara.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics (6th ed.), Boston: Allyn and Bacon.
- Tülgen, Ş. (2021). Okul yöneticilerinin 21.yüzyıl becerileri ile teknoloji liderliği davranışlarının incelenmesi. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Karaman
- Toraman, Ç., & Gözütok, F. D. (2014). “İlköğretim 8. Sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Ders Programı'nın (2010) Değerlendirilmesi”. *İlköğretim Online*, 13(3), 954-979
- Ulusoy, K. (2007). “Lise Tarih Programında Yer Alan Geleneksel ve Demokratik Değerlere Yönelik Öğrenci Tutumlarının ve Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi.” Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Uyar, A., & Çiçek, B. (2021). “Farklı Branşlardaki Öğretmenlerin 21. Yüzyıl Becerileri”. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 1-11.
- Valli, P., Perkkilä, P., & Valli, R. (2014). Adult pre-service teachers applying 21st century skills in the practice. *Athens Journal of Education*, 1(2), 115-129.

- Varki, E. (2020). Öğretmen Adaylarının Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri ile Yaratıcı Düşünme Eğilimlerinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş: Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Voogt, J. & Roblin, N.P. (2012). A comparative analysis of international frameworks for 21st century competences: implications for national curriculum policies. *J. Curriculum Studies*, 44(3), 299-321.
- Yerli, S. (2009). İlk ve orta öğretim okullarındaki yöneticilerin duygusal zekâ ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki, İstanbul Anadolu Yakası örneği. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, K. (2021). Öğretmen görüşlerine göre okul müdürlerinin 21. yüzyıl becerileri (Yayınlanmamış doktora tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.

Bölüm 7

ÖĞRENEN OKULLAR VE OKULLARIN KARAKTER EĞİTİMLERİNİN İNCELENMESİ

Emine Merve USLU¹

GİRİŞ

Değişime uyum sağlayan, öğrenmenin önündeki engelleri kaldırarak öğrenmeye meraklı bir tutum içerisinde bulunan toplumlar her dönemde güçlü toplumlar olarak anılırlar. Öğrenme okulda başlayan ve son bulan bir eylem olmamakla birlikte doğru bilgiye kaynaklık etme, bilgiyi kullanma, değişen bilgiye adaptasyon ve bilgiyi üretmeye ilişkin öğrenmeler okullarda kazandırılır. Bilginin epistemolojik kaynağına ilişkin öğretiler gelecekte bilginin kullanımına şekil verecek nitelikte öğrencilere öğretilmelidir. Bu bilgilerden yola çıkan bir insan bilginin mutlak olmadığı, sorgulanabildiği ve kaynağının da bilgi kadar önemli olduğu bilincine ulaşır. Eğitim bu doğrultuda öğrenme sürecinde doğru beceri ve alışkanlıkları kazandırmalıdır. Enformatik çağın gereklerinden biri olarak ülkelerin eğitim sistemleri ve eğitimsel yol, yöntem ve uygulamaları yeni bir bakış açısıyla ele alınarak tekrar değerlendirilmelidir. Ulusal politikalar ile vatandaşlarını uluslararası standartlarda güncel gelişmelere uygun, gerekli nitelikler ile donatacak şekilde eğitim içerikleri, programları ve uygulama yöntem ve metotları sunmak eğitim ve okullar aracılığı ile verilen öğrenme süreçlerini belirlenen hedeflere ulaşmada etkili kılacaktır.

Okulların kendi amaçlarına uygun belirlediği uygulama örüntülerini, değişen koşullara uygun nitelikte uyarlayabilmesi, okullarda bulunan yönetici, öğretmen, öğrenci ve çalışanların bunun yanında öğrenci velilerinin gelişimini sağlayacak nitelikte fırsatlar sunmak böylelikle yenilenen ve dinamik bir organizasyon haline gelmesine katkı sağlamak öğrenen bir okul haline gelmesi bakımından önemlidir. Öğrenme ortamının değişen koşullara uyum sağlayacak nitelikte oluşturulması bunun da gerekli maddi, sosyal ve kültürel kaynakların oluşturularak sağlanması gerekmektedir. Öğrenen okullar için etkileşimli bir okul ortamı

¹ Öğr. Gör. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi PR, merveuslu@comu.edu.tr

KAYNAKLAR

- Acat, M. B. & Aslan, M. (2011). Okulların karakter eğitimi yetkinliği ölçeği (OKEYÖ). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 9 (21), 7-27.
- Aktay, A. ve Ekşi, H. (2009). Yönetici ve öğretmenlerin değer tercihleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişki. *İş Ahlakı Dergisi*, 2 (3), 19-65.
- Alp, A. (2007). *İlköğretim öğretmenlerinin öğrenen örgüt kültürüne ilişkin algıları*. Yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arslan, K. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin karakter eğitimi yetkinlik inançları ile yaratıcılık düzeyleri ve iletişim becerileri arasındaki ilişki*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ata, E. B. & Şahin, Ç. (2020). Okul öncesi öğretmenlerin karakter eğitimi yetkinlik inançlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (2), 590-603.
- Bakdemir, A. (2010). *İlköğretim ve ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin ahlak ve karakter eğitimi konusundaki algı, tutum ve eğitimsel uygulamaları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziosmanpaşa üniversitesi,
- Blair, L. E. (2013). Implementation of rachel's challenge: a qualitative study analyzing the impact of the character education program on resiliency, culture, and community in a suburban high school (Unpublished doctoral dissertation). Temple University Libraries.
- Bal, Ö. (2011). *İlköğretim okullarında görev yapan okul yöneticisi ve öğretmenlerin öğrenen örgüt olarak okullarına ilişkin algıları (Başakşehir örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Balcı, A. (2018). *Düşünen Okullar Öğrenen Ulus: Singapur'da Yaratıcılık ve Eleştirel Düşünme" Girişimi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. 51 (2), 187-208.
- Banoğlu, K. (2009). *İlköğretim okullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenlerin öğrenen örgüt algısı (Kâğıthane ilçesi örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Banoğlu, K. Peker, S. (2012). Öğrenen örgüt olma yolunda ilköğretim okul yöneticilerinin okullarına ve kendilerine ilişkin algı durumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 43, 71-82
- Battistich, V. (2005). Character education, prevention and positive youth development. http://www.character.org/wp-content/uploads/2011/12/White_Paper_Battistich.pdf adresinden 24/07/2022 tarihinde erişilmiştir.
- Berkowitz, M. W. (2011). What works in values education. *International Journal of Educational Research*, 50 (3), 153-158.
- Birhan, W., Shiferaw, G., Amsalu, A., Tamiru, M. & Tiruye, H. (2021). Exploring the context of teaching character education to children in preprimary and primary schools. *Social Sciences & Humanities Open* 4, 1-6
- Cousin, B.J. (1996). Understanding organizational learning for educational leadership and school reform. In K. Leithwood, J.

- Çağatay, M.Ş. (2009). Öğretmen görüşlerine göre karakter eğitiminde ve gelişiminde okulun rolü, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Demirel, M. (2009). Sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin karakter eğitimine ilişkin öz-yeterlik inançları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 36-49.
- Dönmez, C., & Avcı, E. (2011). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin karakter eğitimine dair öz yeterlikleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 1 (2), 1-14.
- Ekşi, H., ve Okudan, A. Y. (2011). Eğitim yöneticilerinin bakış açısı ile değerler eğitimi [Education of values with the perspective of educational managers]. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 8 (2), 178-190.
- Emen, C. (2017). İlkokul öğretmenlerinin bedensel cezaya ilişkin tutumları ile karakter eğitimi yetkinlikleri arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Erkuş, B.(2019).İlkokulda karakter eğitimine ilişkin sınıf öğretmenleri ve veli görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Francom, J. A. (2013). *What high school principals do to develop, implement, and sustain a high functioning character education initiative* (Unpublished Doctoral Thesis). The University of Montana Missoula.
- Forozandeh, L., Soleimani, M. Nazari, A. S. & Nasri, H. (2011). Studying the relationship between components of the learning organization and organizational commitment. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 3 (6), 497-509.
- Goss, S. J., & Carleton, R. H. (2013). *Perceived impact of character education program at a midwest rural middle school: A case study* (Unpublished Doctoral Dissertation). Retrieved from ProQuest dissertations and theses database. (UMI No. 3603288).
- Günbayı, İ. Akdeniz, C. (2007). İlköğretim okulu öğretmenlerinin öğrenen örgüt yaklaşımına ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma. *Millî Eğitim Dergisi*. 173, 173-192.
- Janzen, H. (2001) Relationship between school culture and teachers adoption of new practices a learning organization perspective, Simon Fraser Universty, December, Dissertati.
- Julia, J., & Supriyadi, T. (2018). The implementation of character education at senior high school. *Online Submission*, 42
- Karsantık, İ., Özgenel, M., (2018). Okul yöneticilerinin karakter eğitimi yeterlik inançlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16 (35), 211-233
- Khoury, R. (2017). Character education as a bridge from elementary to middle school: A case study of effective practices and processes, *International Journal of Teacher Leadership*, 8 (2)
- Kılınç Bozkurt, D., (2019). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin karakter eğitimine ilişkin öz-yeterliklerinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Kırca, A. (2019). Öğrenen örgüt ile öğretmen morali arasındaki ilişki. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli

- Lyle, E.R. (2012). Learning organisation [Al] learning. *International Journal of Business and Social Science*, 3 (6), 217-221.
- Matin, H. Z., Jandaghi, G. ve Moini, B. (2007), Comparing organizational learning rates in public and non-profit schools in Qom Province of Iran, *Journal of Applied Quantitative Methods*, 2 (4), 396-408.
- Muryanti, S., Masrukhi, M. & Pramono (2020). The implementation of character education in social studies learning at special school D/D1 YPAC Semarang. *Journal of Educational Social Studies (JESS)*, 9 (2), 53-61
- Özbey, S., Türkoğlu, D. ve Büyüktanır-Buldu, A. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin karakter eğitimi yetkinlik inançlarının öğretmenlerin çocuk sevmeye düzeyleri ve bazı değişkenler ile ilişkisinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 12 (27), 323-344.
- Pratiwi, A. & Heri Stiawan, D. (2021). Character education values: is learning process in elementary school implement it?. Prisma Sains: *Jurnal Pengkajian Ilmu dan Pembelajaran Matematika dan IPA IKIP Mataram*, 9 (2), 267-279.
- Revell, L., & Arthur, J. (2007). Character education in schools and the education of teachers. *Journal of Moral Education*, 36 (1), 79-92.
- Sağban, Ş. (2011). *Okul müdürlerinin kültürel liderlik rollerinin öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyine etkisi (Afyonkarahisar ili örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Tekeş, H. (2018). *Öğrenen örgüt ve insiyatif almanın öğretmen liderliği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Türkoğlu, H. (2002). *İlköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin öğrenen organizasyona ilişkin algıları*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Uğurlu, C. T., Doğan, S. & Yiğit, Y. (2014). Öğrenen okul ölçeği geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12 (1), 56-66
- Umami, I., Gani, A., & Waskito, T. (2019). Proposal of character and moral education for gifted young scientists in Indonesia. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 7 (2), 377-387.
- Walker, D.I., Roberts, M.P., Kristjánsson, K. (2015). Towards a new era of character education in theory and in practice, *Educational Review*, 67 (1), 79-96,
- Yolcu, E. (2015). *Karakter eğitiminde öğretmen niteliklerinin ve öz yeterlik algılarının incelenmesi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Yüksel, G. (2012). *İlköğretim öğretmenlerinin karakter eğitimi yetkinlik inançları ile ahlaki olgunluk düzeyleri arasındaki ilişki*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Bölüm 8

LABORATUVAR UYGULAMALARININ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN MESLEK SEÇİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Hilal KARABULUT¹
Ahmet KARABULUT²

GİRİŞ

Bilgiye ulaşma yollarını bilen, teknolojiyi kullanabilen, karşılaştığı yeni bir bilgiyi yapılandırabilen, bilgi üreten, sorun çözme becerisi gelişmiş, bilimsel süreç becerilerine sahip, bilimsel çalışmalara ve sonuçlarına değer veren, bilim ve teknoloji okuryazarı bireyler yetiştirebilmek her ülkenin öncelikleri arasında yer almaktadır (Çermik, 2013; Özsoy & Ahi, 2014). Özellikle sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanması için gençlerin toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilecek mesleklere yönelmesi giderek önem kazanmaktadır. Bu sebeple bu hızlı değişim uyum sağlayabilen bireylerin yetiştirilmesi öğretim programlarının temelini oluşturmaktadır (Sarıbaş & Babadağ, 2015).

Bu gün teknoloji ve endüstri alanlarında meydana gelen değişimler yeni iş kollarını ve meslekleri ortaya çıkarmıştır (Kuzgun, 2000). Ülkemizde lise öğrenimine devam eden öğrenciler ilgi, yetenek, istek, mesleki değerleri ve gereksinimleri dikkate alınarak çeşitli zorunlu ve seçmeli derslere yönlendirilmektedir (Çakır, 2004). Gelecekte meydana gelecek değişimleri inceleyebilmeleri, bu değişimlere uyum sağlayabilmeleri ve bu değişimleri okuyabilecek bir öngörüye sahip olabilmeleri için özellikle lise öğrencilerinin laboratuvar derslerinde elde ettikleri tecrübelerden yararlanarak bir meslek bilinci oluşturmaları gerekmektedir. Bu noktada lise seviyesinde verilen laboratuvar eğitimleri önem kazanmaktadır.

¹ Dr. Millî Eğitim Bakanlığı, hilalcoskun88@gmail.com

² Öğrt., Millî Eğitim Bakanlığı, karabulutahmet10@gmail.com

termiştir. Bununla birlikte araştırma sonuçları katılımcıların mesleğin geliri, mesleğin yurt dışı çalışma imkanlarının ve meslek hastalıklarının meslek seçiminde etkili olduğu yönündedir. Ek olarak ileri sınıf seviyelerinde de meslek algısının değişebileceği görülmüştür.

Öneriler

1. Bu çalışma beş haftalık laboratuvar dersleri ile sınırlıdır. Çalışma daha uzun bir zamana yayılarak etkileri incelenebilir.
2. Çalışma konuları fizik ve kimya konuları ile sınırlandırılmıştır. Bundan sonraki çalışmalarda biyoloji laboratuvarlarında çalışmalar yapılabilir.
3. Çalışma beş meslek kolu ile sınırlandırılmıştır. Çalışma farklı meslek kolları ile tekrarlanabilir.
4. Çalışma ortaöğretim 11. sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Meslek seçimi aşamasında olan 12. sınıf öğrencileri ile tekrarlanabilir.
5. Çalışma ortaöğretim 11. sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Araştırma ortaokul öğrencileri ile tekrar yapılabilir.
6. Çalışma 20 öğrenci ile yürütülmüştür. Sonraki çalışmalarda daha büyük bir örneklem üzerinde çalışılabilir.

KAYNAKLAR

- Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bhattacharyya, S., Mead, T. P., & Nathaniel, R. (2011). The influence of science summer camp on African-American High School students' career choices. *School Science and Mathematics*, 111(7), 345-353.
- Brinkmann, S. (2014). Doing without rata. *Qualitative Inquiry*, 20(6), 720-725.
- Çakır, M. A. (2004). Mesleki karar envanterinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 1-14.
- Çermik, H. (2013). Öğretmen adaylarının zihinlerinde canlanan resimdeki bilim insanı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 139-153.
- Flyvbjerg, B. (2011). Case study. *The Sage Handbook of Qualitative Research*, 4, 301-316.
- Kanlı, U., & Yağbasan, R. (2008). 7e modeli merkezli laboratuvar yaklaşımının öğrencilerin bilimsel süreç becerilerini geliştirmedeki yeterliliği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 91-125.
- Kılıç, S. (2013). Örneklem yöntemleri. *Journal of Mood Disorders*, 3(1), DOI: 10.5455/jmood.20130325011730.
- Kim, M. (2011). The relationship between thinking style differences and career choices for high-achieving students. *Roeper Review*, 33(4), 252-262.

- Kuzgun, Y. (1988). *Kendini Değerlendirme Envanteri*. Ösym Yayınları, Ankara.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis: An expanded sourcebook. Thousand Oaks, Ca: Sage. Erişim Tarihi: 12-10-2022. https://books.google.it/books?hl=tr&lr=&id=U4lU_-wJ5QEC&oi=fnd&pg=PA10&dq=Qualitative+Data+Analysis:+An+Expanded+Sourcebook&ots=kFYDZIQRYQ&sig=-GsfI3S7Xspy4xO662lahbqGtPw&redir_esc=y#v=onepage&q=Qualitative%20Data%20Analysis%3A%20An%20Expanded%20Sourcebook&f
- O'malley, L., & Athreya, S. (2012). Awareness and level of knowledge of interventional radiology among medical students at a canadian institution. *Academic Radiology*, 19(7), 894-901.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özsoy, S., & Ahi, B. (2014). Images of scientists through the eyes of the children. *Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science & Mathematics Education*, 8(1).
- Papastergiou, M. (2008). Are computer science and information technology still masculine Fields? High School Students' perceptions and career choices. *Computers & Education*, 51(2), 594-608.
- Rourke, L. & Anderson, T. (2004). Validity in quantitative content analysis. *Educational Technology Research And Development*, 52(1), 5-18.
- Sarıbaş, S., & Babadağ, G. (2015). Temel eğitimin temel sorunları, *Ajelı-Anatolian Journal of Educational Leadership and Instruction*, 3(1), 18-34.
- Uluçınar, Ş., Cansaran, A., & Karaca, A. (2004). Fen bilimleri laboratuvar uygulamalarının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 465-475.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma Yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım A, Şimşek H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yoel, S. R., & Dori, Y. J. (2021). First high-school students and first graduates: Stem exposure and career choices. *Ieee Transactions On Education*, 65(2), 167-176.

Bölüm 9

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE MONTESSORİ EĞİTİM PROGRAMININ ETKİLİLİĞİ ÜZERİNE BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Ayşe GÜZELTAŞ¹
Bengü TÜRKOĞLU²

GİRİŞ

Eğitim, çocuğun doğumuyla başlayıp gelişiminin her evresinde etkin ve büyük öneme sahiptir. Çocuğun dış dünyayı tanınmasına, yeni şeyler keşfetmesine, yeteneklerini artırmasına, kendini ifade etmesine ve çevresindeki toplumsal rolleri tanımalarına yardımcı olmaktadır (Cinel, 2006). Eğitim; öğretmenin becerileri, kullanılan kaynaklar ve program gibi birden fazla faktörün etrafında gelişim gösteren çocuk eğitiminde hayati öneme sahip çok boyutlu bir olgudur (Al, Sari & Kahya, 2012).

Eğitim kadar verilen eğitimin niteliği de çok önemlidir. Nitelik anlamında uygulanan eğitim programlarının iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu sebeple çocukların; öğrenme sürecine aktif katılmaları, seçici olmaları ve kendi istekleri doğrultusunda karar vermeleri büyük önem taşımaktadır. Öğretmenin ise; çocukları cesaretlendiren, kolaylaştırıcı bir kişiliğe sahip olması eğitimin niteliğini ve kalitesini arttıracaktır (Erişen & Güleş, 2007; Temel, 2005).

Günümüzde eğitimin kalitesini artırmaya yönelik geliştirilen eğitim programlarında; sevgi, saygı ve özgürlüğün temel alındığı, uygun eğitim koşullarının sağlanması durumunda bireyin her şeyi başarabilecek potansiyele sahip olduğu savunulmaktadır (Yücesan, 2017). Çocukların sahip oldukları bu potansiyelin fark edilmesi ve uygun bir şekilde geliştirilmesi gerekmektedir. Begde (2015)'e göre; uygun koşullar sağlandığında çocukların problem çözme becerileri de gelişir. Çocuklar yaşamları boyunca karşılaştıkları sorunları kendileri çözebileceklerdir. Bu sayede çocukların sorumluluk bilinçleri de gelişecek ve çevreleriyle olumlu ilişkiler kurabilecekleridir.

¹ Öğrt., Servan Ölekli Anaokulu, ayseguzeltas1344@gmail.com

² Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi AD, turkoglubengu@gmail.com

araştırmacıların bu konuda yönlendirilmesi elde edilecek meta-analiz sonucunun daha güvenilir olmasını sağlayacaktır.

- Araştırmada kullanılan kodlamanın mümkünse birkaç araştırmacı tarafından kodlanması ve bu kodlamaların karşılaştırılarak gerekli düzenlemelerin yapılması güvenilirliği arttıracaktır.
- Eğer bu mümkün değilse en az iki defa kodlamanın yapılması da güvenilirliği arttırmaya katkı sağlayacaktır.
- Yapılan araştırmada yalnızca yurt içi çalışmalar ele alınmıştır. Okul öncesi dönemde Montessori eğitim programının etkililiği konusunda ülkeler arası karşılaştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Anne Çocuk Eğitim Vakfı. (2019). *Okul öncesi eğitimde farklı program ve yaklaşımlar*. <https://www.acevokuloncesi.org/egitim-program/farkli-program-ve-yaklasimlar/farkli-program-ve-yaklasimlar/> adresinden 19 Mayıs 2021 tarihinde alınmıştır.
- Al, S., Sari, R. M., & Kahya, N. C. (2012). A different perspective on education: Montessori and Montessori school architecture. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 1866-1871.
- Aslıyüksek, M. (2015). *Montessori eğitiminin 4-5 yaş çocuklarının motor beceri, görsel algı ve bellek, el-göz koordinasyonu ile küçük kas becerilerinin gelişimine etkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Fatih Üniversitesi. Elazığ.
- Ayaz, C. Ö. (2017). Eğitimde tabula rasa anlayışını yıkan ve çocuğun rönesansını yaratan bir devrim: Montessori metodu. E.A. Acar (Ed.), *Erken Çocukluk Eğitimi* (s. 319-349) içinde. Nobel Yayıncılık.
- Bayer, A. (2015). *Montessori yönteminin okul öncesi (36-66 ay) çocuklarının öz bakım becerilerine etkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Bayhan, P., & Bencik, S. (2008). Erken çocukluk dönemi programlarında Waldorf yaklaşımına genel bir bakış. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 15-25.
- Begde, Z. (2015). *Öğretmen ve ebeveyn tutumlarının okul öncesi dönem çocuklarının problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Karabük Üniversitesi, Zonguldak.
- Beken, S. (2009). *Montessori yöntemi etkinliklerinin 5-6 yaş çocuklarının el becerilerinin gelişimine etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Biswas- Diener, R. (2011). Manipulating happiness: Maria Montessori. *International Journal of Wellbeing*, 1(2), 214-225. doi:10.5502/ijw.v1i2.4
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (24. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.

- Cinel, N. Ö. (2006). *Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki 3-6 yaş grubu çocuğu olan anne babaların oyuncak ve oyun materyalleri hakkındaki görüşlerinin ve bu yaş grubu çocukların sahip oldukları oyuncak ve oyun materyallerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çelik, M. (2013). Öğrenme çocuk ile büyür: Erken çocukluk eğitiminde Waldorf yaklaşımı. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2). 39-51.
- Dedeoğlu, S. (2018). *MEB okul öncesi eğitim programı ve Montessori programına göre eğitim alan çocukların bilişsel gelişim ve sosyal yetkinliklerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Dinçer, S. (2014). *Eğitim bilimlerinde uygulamalı meta-analiz*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Eissler, T. (2014). *Montessori çığırnlığı* (1. Baskı). (R. Cebeci, Çev.). Alfa Yayıncılık.
- Erişen, Y., & Güleş, F. (2007). Montessori materyallerinin tasarım kalitesi özelliklerinin değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 287- 305.
- Fathi, L. (1992, Mayıs). *High/Scope okul öncesi eğitimi programı ve uygulamaları* [Seminer sunumu]. 8. Ya-Pa Okulöncesi Eğitimi Yaygınlaştırılması Semineri, Bursa, Türkiye.
- Gelişli, Y., & Yazıcı, E. (2012). Türkiye’de uygulanan okul öncesi eğitim programlarının tarihsel süreç içerisinde değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 85-93.
- Grazzini, C. (1996). The four planes of development. *The NAMTA Journal*, 21(2), 208-241.
- Gürkan, T. (1979). Okul öncesi eğitimin ilkokuldaki etkileri üzerine bir inceleme. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 4(23), 16-26.
- Hallumoğlu, K. Ö. (2019). *Montessori materyalleri destekli bireysel ve işbirlikli matematik etkinliklerinin erken matematiksel akıl yürütme becerilerine etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Kırklareli Üniversitesi, Kırklareli.
- Haskins, C. (2010). The Montessori method: Cultivating the potential of the child to build a more peaceful World. *Journal of Unschooling and Alternative Learning*, 4(8), 1-18.
- Holt, N. (2007). *Bringing the high/scope approach to your early years practice*. London: Routledge.
- Hunter, J. E., & Schmidt, F. L. (2015). *Methods of meta-analysis: Correcting error and bias in research findings* (3. Baskı). Sage Publication. <https://dx.doi.org/10.4135/9781483398105>
- İmamoğlu, B., & Öz, S. Z. (2002). Küçük bir köyden dünyaya yayılan bir eğitim “Reggio Emilia Eğitimi”. *Özgür ve Bilge Dergisi*, 1, (11).
- Kaşarcı, İ. (2013). *Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisi: Bir meta analiz çalışması* [Yüksek lisans tezi]. Eskişehir Osman-gazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Kaya, D. (2016). *Matematik eğitiminde problem çözmeye dayalı öğrenme: Meta analiz çalışması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize
- Kayılı, G. (2010). *Montessori yönteminin anaokulu çocuklarının ilköğretime hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi, Konya.

- Keppler, G. T. (2009). *The role of play in preschool montessori classrooms* [Unpublished master thesis]. The University of Alaska.
- Keskin, T. (2015). *Montessori yöntemiyle kendine güvenen çocuk nasıl yetiştirilir*. Tutku Yayınevi.
- Kılıç, E. K. (2017). Tüm çocuklar eşit şansı hakeder: Head start programı. E.A. Acar (Ed.), *Erken Çocukluk Eğitimi* (s. 199-209) içinde. Nobel Yayıncılık.
- Kotaman, H. (2009). Rudolf Steiner ve Waldorf okulu. *Yüüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 174-194.
- Lillard, A. S. (2018). *Montessori-Dehanın ardındaki bilim* (O. Gündüz, Çev.). Kaknüs Yayınevi. (Orijinal baskı,2005).
- Manz, P., Lehtinen, J., & Bracaliello, C. (2013). A case for increasing empirical attention to head start's home-based program: An exploration of routine collaborative goal setting. *School Community Journal*, 23(1), 131-144.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. <http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf> adresinden 1 Haziran 2021 tarihinde alınmıştır.
- Montessori, M. (1997). *Çocuk Eğitimi "Montessori Metodu"* (G. Yücel, Çev.). Özgür Yayınları.http://www.dat.net.tr/FileUpload/op488361/File/cocuk_egitimi_tanitim.pdf adresinden 17 Haziran 2021 tarihinde alınmıştır.
- Montessori, M. (2015). *Emici zihin* (O. Gündüz, Çev.). Kaknüs Yayınevi.
- Morrison, G. S. (2014). *Early childhood education today* (13. Baskı). Prentice Hall.
- North American Montessori Center. (2007). *The montessori teacher and her role*. <https://montessoritraining.blogspot.com/2007/09/montessori-teacher-and-her-role.html> adresinden 7 Haziran 2021 tarihinde alınmıştır.
- New, R. S. (2007). Reggio Emilia as cultural activity theory in practice. *Theory into Practice*, 46(1), 5-13. <https://www.tandfonline.com/action/showCitFormats?doi=10.1080/00405840709336543>
- Oğuzkan, Ş., & Oral, G. (2002). *Okul öncesi eğitimi*. Milli Eğitim Basımevi.
- Öngören, S. (2008). *Okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-5 yaş grubu çocuklarına geometrik şekil kavramı kazandırmada Montessori eğitim yönteminin etkililiği* [Yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi, Konya
- Özdemirli, G. (2011). *İşbirlikli öğrenme yönteminin öğrencinin matematik başarısı ve matematiğe ilişkin tutumu üzerindeki etkililiği: Bir meta-analiz çalışması* [Yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Pekdoğan, S. (2012). Reggio Emilia yaklaşımı üzerine bir çalışma. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 237-246.
- Peyton, L. (2005, Ocak,12). *High\Scope supporting the child, the family,the community: A report of the proceedings of the High\Scope Ireland Third Annual Conference* [Konferans sunumu]. Newry, Northern Ireland. *Child care in practice*, 11(4), 245-261. <https://doi.org/10.1080/13575270500340093>
- Schweinhart, L. J. (2016). Curriculum and early childhood education. D. Couchenour ve J. K. Chrisman (Ed). *The SAGE encyclopedia of contemporary early childhood education* (s. 375-384) içinde. SAGE Publications. <http://dx.doi.org/10.4135/9781483340333>

- Selçuk, K. S. (2016). *Montessori yönteminin anaokulu çocuklarının büyük kas becerilerine etkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Seldin, T., & Epstein, P. (2003). *The Montessori Way: An education for life*. The Montessori Foundation Press.
- Senemoğlu, N. (1994). Okul öncesi eğitim programları hangi yeterlikleri kazandırmalıdır. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 21.
- Seven, S. (2016). *Okul öncesi eğitime giriş* (2. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Şahintürk, Ö. (2012). *Montessori yönteminin okul öncesi dönemde öğrencilerin yaratıcı düşüncelerine etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak.
- Şen, S., & Yıldırım, İ. (2020). *CMA ile meta- analiz uygulamaları*. Anı Yayıncılık.
- Şimşek, Y. (2018). *Montessori yaklaşımı ile verilen beslenme eğitiminin 4-5 yaş çocukların besin grupları bilgisi, beslenme alışkanlıkları ve sofraya düzeni bilgisi üzerine etkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Temel, Z. F. (2005). Okul öncesi eğitimde yeni yaklaşımlar. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 62, 70.
- Temel, Z. F. (2018). *Okul öncesi eğitimde alternatif yaklaşımlar*. Hedef CS Basın Yayın.
- Toran, M. (2011). *Montessori yönteminin çocukların kavram edinimi, sosyal uyumları ve küçük kas motor becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi* [Doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Turan, F. (2004). Okul öncesi eğitim kurumları yönetmeliği ve programın değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 162(1), 81-92.
- Üstündağ, K. (2019). *Montessori yönteminin okul öncesi dönemdeki çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Walsh, B. A., & Petty, K. (2006). Frequency of six early childhood education approaches: A 10-Year content analysis of early childhood education journal. *Early Childhood Education Journal*, 34, 301-305. <http://dx.doi.org/10.1007/s10643-006-0080-4>
- Yıldız, F. Ü. (2018). *Montessori anne destek eğitim programının; Montessori eğitimi alan 4-5 yaş çocukların matematik ve günlük yaşam becerilerine etkilerinin incelenmesi* [Doktora tezi]. Selçuk Üniversitesi, Konya
- Yiğit, T. (2008). *Okulöncesi eğitim kurumlarında Montessori ve geleneksel öğretim yöntemleri alan çocukların sayı kavramını kazanma davranışlarının karşılaştırılması* [Yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Yücesan, Y. (2017). *Montessori eğitiminin okul öncesi dönem çocukların problem çözme becerileri ve problem davranışları üzerine etkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Karabük Üniversitesi.
- Zigler, E., Styfco, S. J., & Gilman, E. (1993). The national Head Start program for disadvantaged preschoolers. E. Zigler ve S.J. Styfco. (Ed.). *Head Start and beyond: A national plan for extended childhood intervention* (s. 1-41) içinde. New Haven.

Bölüm 10

ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNE GÖRE TÜBİTAK 4006 BİLİM FUARLARININ ETKİLİLİĞİ¹

Habip GÖKSU²
Ahmet KANMAZ³

GİRİŞ

Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı değişimler bilgi kaynaklarının artmasına ve beraberinde karmaşık bilgi yığınlarına neden olmaktadır. Bireyin bu bilgi çeşitliliğinin arasından kendisi için gerekli olan bilgiyi ayırt etmesi gerekmektedir. Sorgulayan, araştıran, problem çözebilen bireyler bir adım öne çıkmaktadır. Eğitim sistemlerinin de bu nitelikleri taşıyan bireyleri yetiştirecek alt yapıya sahip olacak şekilde değişmeleri gerekmektedir. Arslan ve Eraslan'a (2003) göre eğitimde değişim yeni yaklaşımlarla mümkündür.

Eğitim sistemleri çağın gerektirdiği yenilikleri ve toplumun beklentilerini karşılamakta önemli rol oynamaktadırlar (Çınar, 2009). Günümüz eğitim sisteminin ihtiyaç duyduğu bireyleri yetiştirmek için öğrenciyi ön plana alan, onların yaratıcılığını geliştiren, onları hayata hazırlayan gelişen çağa uygun yöntem ve yaklaşımlar kullanılmaktadır. Bu yaklaşımlardan sıklıkla kullanılanı öğrenci merkezli ve öğrencinin süreçte aktif olmasına önem veren proje tabanlı yaklaşımlardır (Demirhan ve Demirel, 2003). Bu yaklaşımda öğrenciler kendi öğrenme süreçlerini planlar, araştırmalar yapar, işbirliği içinde çalışır, sorumluluk alır, bilgileri toplar ve topladığı bilgileri düzenler (Yurtluk, 2003).

Bell'e (2010) göre proje tabanlı öğrenmede öğrenciler sorgular, kendi öğrenmelerinden sorumludur, işbirlikli bir şekilde araştırma yapar ve kendi bilgilerini yansıtacakları projeler geliştirirler. Proje, belirlenen bir hedefe yönelik problemin çözümü için, öğrencilerin özgür bir şekilde bireysel ya da grup olarak yaptıkları çalışmalardır. Dünyada proje tabanlı etkinliklerin temeli 1900'li yılların

¹ Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı proje çalışmasından üretilmiştir.

² Uzm. Öğrt., Milli Eğitim Bakanlığı, habip_goksu@hotmail.com

³ Dr. Öğr. Üyesi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi AD, akanmaz45@gmail.com

4006 TÜBİTAK bilim fuarlarında veli okul işbirliğini arttırmak için, proje çalışmalarını tanıtıcı seminerler, toplantılar düzenlenebilir

Bilim fuarlarının etkililiğine yönelik ortaya çıkan bu olumlu sonuçlara bağlı olarak bilim fuarlarının sayısının artırılması ile ilgili, kurumlardan ekonomik ve materyal desteği alınması ile ilgili görüşmeler yapılarak bu fuarların desteklenmesine yönelik çalışmalara yer verilebilir.

Bilim fuarlarının gerçekleştirilmesindeki başlıca amaç öğrencilerin çeşitli becerileri kazanmalarını sağlamaktadır. Bu nedenle bilim fuarlarının araştırma-sorgulamaya dayalı çeşitli beceriler üzerindeki etkisinin açığa çıkarıldığı araştırmalar yapılması önerilmektedir.

Araştırma projelerine katılım sağlamadan önce ve katılım sağlandıktan sonra öğrencilerin ve öğretmenlerin tutumlarında, akademik başarılarında meydana gelen değişimler incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Arslan, M. M. ve Eraslan, L. (2003) Yeni eğitim paradigması ve Türk eğitim sisteminde dönüşüm gerekliliği, *Milli Eğitim Dergisi*, (160).
- Atalmış, E. H., Selçuk, G. ve Ataç, A. (2018). TÜBİTAK 4006 projelerine ilişkin yönetici, yürütücü ve öğrenci görüşleri, *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3),.
- Avcı, E., Su-Özenir, Ö. ve Yücel, E. (2016). TÜBİTAK ortaöğretim öğrencileri araştırma projeleri yarışmasına katılan öğrencilerin yarışma sürecindeki deneyimlerinin üniversite yaşamlarına yansımaları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 1-21.
- Balkan-Kıyıcı, F. ve Atabek-Yiğit, E. (2010). Sınıf duvarlarının ötesinde fen eğitimi: rüzgâr santraline teknik gezi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(1), 225-243
- Barron, B. J., Schwartz, D. L., Vye, N. J., Moore, A., Petrosino, A., Zech, L. ve Bransford, J. D. (1998). Doing with understanding: Lessons from research on problem-and project-based learning. *Journal of the Learning Sciences*, 7(3-4), 271-311.
- Bultitude, K., McDonald, D., ve Custead, S. (2011). The rise and rise of science festivals: an international review of organised events to celebrate science. *International Journal of Science Education, Part B*, 1(2), 165-188.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bell, S. (2010). Project-based learning for the 21st century: Skills for the future, *The Clearing House*, 83(2), 39-43.
- Camcı, S. (2008). *Bilim şenliğine katılan ve katılmayan öğrencilerin bilim ve bilim insanlarına yönelik ilgi ve imajlarının karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Çetinkaya, E. ve Ayartepe, S. (2020). TÜBİTAK 4006 bilim fuarları hakkında öğretmen görüşleri. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 159-198.
- Çınar, İ. (2009). Küreselleşme, eğitim ve gelecek. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 2(1), 14-30.
- Çolakoğlu, M. (2018). TUBİTAK 4006 Bilim Fuarları Desteğinin Eğitim ve Öğretime Katkısı. *Journal of STEAM Education*, 1(1) , 48-63.
- Demirhan, C. (2002). *Program geliştirmede proje tabanlı öğrenme yaklaşımı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi. Ankara.
- Demirhan, C. ve Demirel, Ö. (2003). Program geliştirmede proje tabanlı öğrenme yaklaşımı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 48-61.
- Dionne, L., Reis, G., Trudel, L., Guillet, G., Kleine, L., & Hancianu, C. (2011). Students' sources of motivation for participating in science fairs: An exploratory study within the Canada-wide science fair 2008. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 12(10), 669-693.
- Diri, S. ve Kırıl, E. (2016). Ortaokul öğretmenlerinin iş doyumlarının mesleki tükenmişlik düzeylerine etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 125-149.
- Erdem, M. (2002). Proje tabanlı öğrenme, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, s. 172 -179.
- Güven, İ. (2013). Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının proje yönetimi deneyimlerinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı (1), 204-218.
- Karadeniz, O., & Ata, B. (2013). Sosyal bilgiler dersinde proje fuarının kullanılmasına ilişkin öğrenci görüşleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(14), 375-410.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayınları, Ankara
- Keçeci, G. (2017). The aims and learning attainments of secondary and high school students attending science festivals: A case study. *Educational Research and Reviews*, 12(23), 1146-1153.
- Keskin, D. (2019). *Bilim fuarlarının ortaokul öğrencilerinin bilimsel süreç becerileri, fen dersine karşı motivasyonları ve kaygı düzeyleri üzerinde etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Kubat, U. (2018). Okul dışı öğrenme ortamları hakkında fen bilgisi öğretmen adaylarının görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 111-135.
- Küfreioğlu, R. M., Baydaş, Ö. ve Göktaş, Y. (2011). Proje ve beceri yarışmalarında elde edilen kazanımlar, karşılaşılan zorluklar ve öneriler. *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*, 22-24 Eylül 2011, Fırat Üniversitesi, Elazığ, Türkiye.
- Okuyucu, M. (2019). 4006-TÜBİTAK Bilim Fuarına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5 (2), 202-218.

- Özdemir, B. B., Babaoğlu, B. (2019). Tübitak 4006 bilim fuarlarının 6. sınıf öğrencilerinin bilimsel süreç becerileri ve fen bilimleri dersine yönelik tutumlarıyla ilişkisi. *İnformal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 22-36
- MEB, (2019). Milli eğitim bakanlığı kurumlarının 2018 yılında TÜBİTAK bilim ve toplum destek programlarına katılımı. Temmuz 18, 2021 tarihinde https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_02/07095726_Tubitak_Raporu_02_07_2019_Yay-Ym.pdf adresinden alındı.
- Selçuk, G., Atalmış, E. H. ve Ataç, A. (2020). Öğretmen ve öğrencilere göre 4006 TÜBİTAK bilim fuarları etkililikleri: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (2), 750-774.
- Soyuçok, H. (2018). *TÜBİTAK 4006 Bilim Fuarları Kapsamında Hazırlanan Fen Projeleri Hakkında Çalışmalara Katılan Farklı Kesimlerin Görüşleri*. Yüksek lisans tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ağrı
- Susan, M. G. (1995). How parental support affects students' attitudes toward the science fair. *Education Resources Information* 9 (3), 69-113.
- Sülün, Y., Ekiz, S. O., & Sülün, A. (2009). Proje yarışmasının öğrencilerin fen ve teknoloji dersine olan tutumlarına etkisi ve öğretmen görüşleri. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 75-94.
- Şahin, E., & Çelikkanlı, N. Ö. (2014). Bir ortaöğretim kurumunda gerçekleştirilen bilim sergisinin sergide görev alan öğrenciler üzerindeki etkileri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 8(2), 71-97.
- Tortop, H. S. (2013). Bu benim eserim bilim şenliğinin yönetici, öğretmen, öğrenci görüşleri ve fen projelerinin kalitesi odağından görünümü. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 255-308.
- Tur, S. (2020). *TÜBİTAK 4006 projelerine ilişkin öğretmenlerin görüşleri (Denizli ili örneği)*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Windschitl, M. (2003). Inquiry projects in science teacher education: What can investigative experiences reveal about teacher thinking and eventual classroom practice? *Science Education*, 87 (1), 112-143.
- Yıldırım, H. İ. (2018). Bilim şenliklerinin ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerilerine etkisi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 390-409.
- Yıldırım, H. İ., & Şensoy, Ö (2016). Bilim şenliklerinin 6. sınıf öğrencilerinin fen bilimleri dersine yönelik tutumlarına etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(1), 23-40.

Bölüm 11

YETİŞKİN EĞİTİMİ NEDİR?: DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE YETİŞKİN EĞİTİMİ KAVRAMI VE KAPSAMI

Fatma TEZCAN¹

GİRİŞ

Kavramlar, kullanıldıkları bağlam içerisinde anlam kazanırlar. Kavram, “bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımı” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2005). Buna göre kavramlar soyut ve geneldirler. Diğer yandan her kavram farklı çağrışımlara sahip olmakla birlikte, bir kavram üzerinde ortak yargılara sahip olmak, o kavramı bağlamı içerisinde değerlendirmeye olanak tanımaktadır. Bu noktada, kavramların kullanımında anlam ve kapsam önemli olmaktadır.

Yetişkin eğitimi kavramını tanımlarken, ‘yetişkin’ ve ‘eğitim’ kavramları üzerinde durmakta yarar vardır. Yetişkin (adult) sözcüğü Latince büyümek (adolescere) fiilinin geçmiş zaman ortacından türemiştir, dolayısıyla “yetişkin” bir kişi “büyümüş” bir kişi sayılır” (Onur, 2006, s. 55-56). Büyümenin fizyolojik, psikolojik, toplumsal boyutları dikkate alındığında yetişkinin kim olduğu üzerine tanımlamaların sınırının genişlediği görülmektedir. Onur (2006, s. 55-56) yetişkinin kim olduğu üzerine yaşa dayalı tanımlamanın benimsendiğini fakat bu konuda da bir anlaşmanın olmadığını belirttikten sonra yetişkinden hareketle yetişkinlik üzerine görüşlerini şu şekilde ifade etmektedir:

“Bilimsel yayınlarda “yetişkinlik” terimi genellikle “bebeklik”, “çocukluk”, “ergenlik” terimleri kadar açık ve somut değildir. Örneğin Freud, yetişkin yaşamını daha önce oluşmuş kişilik yapısının yüzeyinde sadece bir dalgalanma olarak görür. Piaget ergenlikten sonra önemli bilişsel değişimlerin oluşmadığını varsayar; Kohlberg ahlak gelişiminin erken yetişkinlik yıllarında tamamlandığını kabul eder. (...) birçok toplumda yetişkinliğin başlangıcı, öğrenim yaşamı-

¹ Dr. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi AD, fatmatezcan@mu.edu.tr

Yetişkin eğitimi hizmetlerinin adlandırılmasında kullanılan kavramlar ve kavramlara yüklenen anlamlar, kavramın kullanıldığı yer, çevre ve ülkelerin gereksinimlerine göre farklılaşabilmektedir. Eğitim bir bütün olarak ele alındığında yetişkin eğitimi hizmetlerinin içeriğini belirleyen etkenlerden birinin de okul eğitimi hizmetleri olduğu ileri sürülebilir. Bu anlamda, okul eğitimi ve yetişkin eğitimi hizmetlerinin birbirinden ayrı değil, birbirini tamamlayan ve izleyen süreçler olarak ele alınmasının önemi ortaya çıkmaktadır. 21. yüzyılda çocuk ve gençlerin eğitimi yanında yetişkinlerin eğitiminde gereksinimler farklılık göstermektedir. Okuryazarlıklar çağı olarak da tanımlanabilecek bu çağda, okuma yazma bilmenin ötesinde bilgi okuryazarı olmak önemli hale gelmiştir. Bu nedenle, 21. yüzyılda bilgi ve becerilerini yenileyen, sürekli öğrenen, demokratik, bireysel, toplumsal ve çevresel sorunlara duyarlı yetişkinlerden oluşan toplum hedefi, dinamik bir yetişkin eğitimi hizmetini gerekli kılmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akyüz, Y. (2019). *Türk eğitim tarihi M.Ö. 1000-M.S. 2019* (Genişletilmiş 31. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Atatürk'ün Bütün Eserleri (1921-1922) (2015)*. Cilt:12 (Dördüncü Basım). İstanbul: Kaynak.
- Bender, M. T. (2005). John dewey'in eğitime bakışı üzerine yeni bir yorum. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, 6(1), 13-19.
- Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, 3 Eylül, 2022, <https://www.unicef.org/turkiye/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>
- Devlet Planlama Teşkilatı (1963). *Birinci beş yıllık kalkınma planı (1963-1967)*. Ankara, 535s. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/Kalkinma_Plani_Birinci_Bes_Yillik_1963-1967.pdf
- Devlet Planlama Teşkilatı (1968). *İkinci beş yıllık kalkınma planı (1968-1972)*. Ankara, 665s. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/ikinci_Bes_Kalkinma_Plani-1968-1972.pdf
- Devlet Planlama Teşkilatı (1971). *Yaygın eğitim özel ihtisas komisyonu raporu*. <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Yaygin-Egitim-Ozel-Ihtisas-Komisyonu-Raporu.pdf>
- Devlet Planlama Teşkilatı (1973). *Üçüncü beş yıllık kalkınma planı (1973-1977)*. Ankara, 1077s. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Yeni-Strateji-ve-Kalkinma-Plani_Ucuncu-Bes-Yil_1973_1977.pdf
- Freire, P. (2014). *Ezilenlerin pedagojisi* (11. Basım). D. Hattatoğlu ve E. Özbek (Çev.). İstanbul: Ayrıntı.
- Geray, C. (2002). *Halk eğitimi* (Güncelleştirilmiş 3. Bası). Ankara: İmaj Yayınevi.

- Güven, İ. (2018). *Türk eğitim tarihi* (Gözden Geçirilmiş 7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Hake, B. (2005). AB politikaları ve bilgi ekonomisi: Yaşam boyu öğrenme için stratejik bir yol. *Yaşam Boyu Öğrenme Sempozyum Bildirileri ve Tartışmalar* içinde (ss. 15-30). Ankara: Pegem A.
- Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği (2012, 12 Ocak). *Resmi Gazete* (Sayı:28170). <https://kygm.ktb.gov.tr/Eklenti/5,halkkutuphaneleriyonetmeliği-11-01-2012-resmi-gazete-pdf.pdf?0>
- Kalkınma planı (2022, Eylül). Wikipedia içinde. https://tr.wikipedia.org/wiki/Kalk%C4%B1nma_plan%C4%B1
- Kant, I. (2009). *Eğitim üzerine* (2. Baskı). A. Aydoğan (Çev.). Ankara: Say.
- Karakütük, K. (2006). Eğitimin ekonomik temelleri. *Eğitim Bilimine Giriş* içinde (ss. 151-185). Ankara: Anı.
- Knowles, M. C. (1996). *Yetişkin öğrenenler gözardı edilen bir kesim*. S. Ayhan (Çev.). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği (2018, 11 Nisan). *Resmî Gazete* (Sayı:30388). https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_04/11093946_MEB_HBO_KURUMLARI_YYNETMELYYY.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği (2010, 21 Mayıs). *Resmi Gazete* (Sayı:27587). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/05/20100521-4.htm>
- Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2011, 14 Eylül). *Resmi Gazete* (Sayı:28054). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/09/20110914-1.htm>
- Millî Eğitim Şurası Yönetmeliği (1995, 8 Eylül). *Resmi Gazete* (Sayı:22398). <https://www.memurlar.net/haber/58362/mill-egitim-s-rasi-yonetmeliği.html>
- Millî Eğitim Temel Kanunu (1973). *Resmi Gazete*. Yayımlı Tarihi: 24.06.1973. Sayısı: 14574. Numarası: 1739. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf>
- Okçabol, R. (2006). *Halk eğitimi (yetişkin eğitimi)* (3. Baskı). Ankara: Ütopya.
- Okçabol, R. (2009). *Eğitim bilimlerine giriş*. Ankara: Ütopya.
- Onur, B. (2006). *Gelişim psikolojisi yetişkinlik yaşlılık ölüm*. (7. Baskı). Ankara: İmge.
- Sarıhan, Z. (2019). *1921 Maarif kongresi*. İstanbul: Tarihçi Kitabevi.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB] (1957). 6. milli eğitim şurası kararları. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29164847_6_sura.pdf
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB] (1990). 13. milli eğitim şurası kararları. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165326_13_sura.pdf
- Tezcan, M. (2006a). Eğitimin toplumsal temelleri. *Eğitim Bilimine Giriş* içinde (ss. 95-118). Ankara: Anı.
- Tezcan, M. (2006b). Eğitimin siyasal temelleri. *Eğitim Bilimine Giriş* içinde (ss. 333-348). Ankara: Anı.
- Türk Dil Kurumu [TDK] (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: 4. Akşam Sanat Okulu Matbaası.

UNESCO (1985). *Yetişkin eğitimi terimleri sözlüğü*. A. F. Oğuzkan (Çev.). Ankara: Unesco Türkiye Milli Komisyonu.

UNESCO (2011). *International Standard Classification of Education*. <https://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-iscd-2011-en.pdf>